

Godišnje izvješće kao podloga za ocjenu kvalitete poslovanja

Bolčević, Tomislav

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:992433>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Ekonomski fakultet

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij

Poslovna ekonomija – smjer Menadžment

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO PODLOGA ZA OCJENU
KVALITETE POSLOVANJA**

Diplomski rad

Tomislav Bolčević

Zagreb, rujan 2022.

Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija – smjer Menadžment

GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO PODLOGA ZA OCJENU
KVALITETE POSLOVANJA
ANNUAL REPORT AS A BASIS FOR EVALUATION OF
BUSINESS QUALITY

Diplomski rad

Ime i prezime studenta: Tomislav Bolčević

JMBAG studenta: 0067541385

Mentor: Prof. dr. sc. Katarina Žager

Zagreb, rujan 2022.

Sažetak

Predmet rada je godišnje izvješće kao podloga za ocjenu kvalitete poslovanja. Cilj je rada u teorijskome dijelu pokazati važnost godišnjeg izvješća kao dokumenta te analize financijskih i nefinancijskih informacija za poslovanje u cjelini. U praktičnome dijelu rada cilj je provesti analizu financijskih i nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća Atlantic grupe kako bi se dobila cjelovita slika o trenutnome stanju u poduzeću te procijeniti situaciju u budućnosti.

Za pisanje teorijskog dijela rada koristile su se knjige, znanstveni i stručni članci, pravilnici i zakoni, dok su se za provođenje analize koristili javno dostupni podaci iz Registra godišnjih financijskih izvještaja i web stranica poduzeća.

Tema je rada odabrana s namjerom da se ukaže na to da je izvještavanje, odnosno analiza izvještaja, od fundamentalnog značaja za svako poduzeće. Diplomskim radom je prikazano da navedeno područje nije važno samo za subjekte koje objavljuju izvještaje, već da je ono jednako važno za čitavo okruženje u kojem postoje. Upravo iz navedenih razloga, na samom početku rada cilj je detaljno pojasniti što je to godišnje izvješće i koje sve informacije sadrži.

U nastavku rada osnovna je misao ukazati na ulogu i značaj analize godišnjeg izvješća u kojem su sadržane ključne financijske i nefinancijske informacije. Također, cilj je prikazati osnovne instrumente i postupke analize te pojasniti načine provođenja analize. U sklopu toga pažnja je usmjerena i na razvojni put Atlantic Grupe, od male kompanije za distribuciju do nekoliko tisuća zaposlenih. U nastavku je provedena analiza godišnjih izvješća te donijet zaključak o stanju i kvaliteti poslovanja kompanije.

Ključne riječi: godišnje izvješće, financijsko izvješće, Atlantic grupa

Abstract

The subject of the work is the annual report as a basis for evaluating the quality of business. The aim of the paper in the theoretical part is to show the importance of the annual report as a document and the analysis of financial and non-financial information for business as a whole. In the practical part of the work, the goal is to conduct an analysis of financial and non-financial information from the annual report in order to get a complete picture of the current situation in the company and to assess the situation in the future.

Books, scientific and professional articles, regulations and laws were used to write the theoretical part of the work, while publicly available data from the Register of Annual Financial Statements and company websites were used to conduct the analysis.

The topic of the paper was chosen with the intention of pointing out that reporting, or analysis of reports, is of fundamental importance for every company. The thesis showed that the mentioned area is not only important for the entities that publish reports, but that it is equally important for the entire environment in which they exist. Precisely for the stated reasons, at the very beginning of the work, the goal is to clarify in detail what the annual report is and what information it contains.

In the continuation of the paper, the basic idea is to point out the role and significance of the analysis of the annual report, which contains key financial and non-financial information. Also, the goal is to present the basic instruments and procedures of the analysis and clarify the ways of conducting the analysis. As part of this, attention is focused on the development path of Atlantic Grupa, from a small distribution company to several thousand employees. In the following, an analysis of the annual reports was carried out and a conclusion was reached about the state and quality of the company's operations.

Keywords: annual report, financial report, Atlantic Group

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je prijava teme diplomskog rada isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija.

Izjavljujem da nijedan dio rada/prijave teme nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog izvora te da nijedan dio rada/prijave teme ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem, također, da nijedan dio rada/prijave teme nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Tomislav Bolčević (T. B.)

(vlastoručni potpis studenta)

1. 9. 2022.

(mjesto i datum)

STATEMENT ON THE ACADEMIC INTEGRITY

I hereby declare and confirm by my signature that the final thesis is the sole result of my own work based on my research and relies on the published literature, as shown in the listed notes and bibliography.

I declare that no part of the thesis has been written in an unauthorized manner, i.e., it is not transcribed from the non-cited work, and that no part of the thesis infringes any of the copyrights.

I also declare that no part of the thesis has been used for any other work in any other higher education, scientific or educational institution.

Tomislav Bolčević (T. B.)

(personal signature of the student)

1. 9. 2022.

(place and date)

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Područje i cilj rada.....	1
1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	1
2. GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA	3
2.1. Zakonski okvir izvještavanja o poslovanju poduzeća	3
2.2. Sadržaj godišnjeg izvješća poduzeća	4
2.3. Korisnici financijskih i nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća	11
2.4. Kvaliteta korporativnog izvještavanja u Republici Hrvatskoj.....	12
3. INSTRUMENTI I POSTUPCI OCJENE KVALITETE POSLOVANJA	14
3.1. Pojmovno određenje i značaj analize financijskih i nefinancijskih informacija	15
3.2. Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja	15
3.3. Analiza poslovanja poduzeća pomoću financijskih pokazatelja	16
3.4. Nefinancijski pokazatelji u funkciji ocjene kvalitete poslovanja	20
4. OCJENA KVALITETE POSLOVANJA NA TEMELJU GODIŠNJEG IZVJEŠĆA ATLANTIC GRUPE – ANALIZA SLUČAJA.....	22
4.1. Osnovni podaci o poduzeću Atlantic Grupa	22
4.2. Analiza poslovanja na temelju financijskih izvještaja Atlantic Grupe	26
4.2.1. Horizontalna analiza	26
4.2.2. Vertikalna analiza	30
4.2.3. Analiza pomoću financijskih pokazatelja	32
4.3. Analiza poslovanja na temelju ostalih nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća Atlantic Grupe	36
4.4. Ocjena kvalitete poslovanja na temelju integriranih financijskih i nefinancijskih pokazatelja Atlantic Grupe	39
5. ZAKLJUČAK	42
POPIS IZVORA.....	44
POPIS SLIKA.....	46
POPIS TABLICA.....	46
ŽIVOTOPIS AUTORA.....	47

1. UVOD

U suvremenom svijetu mnoga poduzeća koja su dionička društva ovise o kapitalu ulagača. Ulagači su pak oni koji imaju novaca za ulaganje u poduzeća i biraju u koja poduzeća na tržištu odnosno na burzi će izabrati za ulaganje. Osnovne informacije o poduzeću ulagači dobivaju u godišnjim izvješćima poduzeća i zato je bitno da ona sadrže sve potrebne informacije, te da su informacije jasno i razumljivo predstavljene kako bi bile interesantne ulagačima. Te informacije su financijske i nefinancijske. Financijski izvještaji koje su poduzeća dužna prikazivati definirani su Zakonom o računovodstvu, a iz financijskih izvješća izvlače se informacije i rade analize na osnovu kojih se onda ocjenjuje poslovanje poduzeća te procjenjuje trend poslovanja u budućnosti. Nefinancijske informacije su također bitne jer govore o proizvodima i uslugama s kojima se poduzeća bave, o menadžmentu poduzeća, o vrijednostima, misiji i viziji poduzeća, strategiji te planovima za budućnost, te mnogim drugim temama koje su bitne kako bi ulagači dobili dojam o poduzeću.

1.1. Područje i cilj rada

Prema tome, predmet ovog rada je godišnje izvješće kao podloga za ocjenu kvalitete poslovanja. Cilj je rada u teorijskome dijelu pokazati važnost godišnjeg izvješća kao dokumenta te analize financijskih i nefinancijskih informacija za poslovanje u cjelini. U praktičnome dijelu rada cilj je provesti analizu financijskih i nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća kako bi se dobila cjelovita slika o trenutnome stanju u poduzeću te procijeniti situaciju u budućnosti.

1.2. Izvori i metode prikupljanja podataka

Za pisanje teorijskog dijela rada koristile su se knjige, znanstveni i stručni članci, pravilnici i zakoni, dok su se za provođenje analize koristili javno dostupni podaci iz Registra godišnjih financijskih izvještaja i web stranica poduzeća. U radu su se koristile različite metode kao što su analiza i sinteza, dedukcija i indukcija, apstrakcija i konkretizacija te opisna metoda.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad se sastoji od pet dijelova. Nakon uvodnog dijela, u drugom dijelu obrađene su teorijske odrednice godišnjeg izvješća kao izvora informacija o poslovanju poduzeća, u kojem je dan zakonski okvir izvještavanja, sadržaj godišnjeg izvješća, navedeni korisnici godišnjih izvješća

te kvaliteta izvještavanja u Hrvatskoj. U trećem dijelu obrađeni su detaljnije instrumenti i postupci ocjene kvalitete poslovanja kao što su horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja, analiza pomoću financijskih pokazatelja te analiza nefinancijskih podataka. U četvrtom pak dijelu napravljena je analiza slučaja i to ocjena kvalitete poslovanja na temelju godišnjeg izvješća Atlantic grupe. U petom dijelu dan je sažetak i zaključak svega navedenog u radu.

2. GODIŠNJE IZVJEŠĆE KAO IZVOR INFORMACIJA O POSLOVANJU PODUZEĆA

Kao što je spomenuto u uvodu rada, godišnja financijska izvješća poduzeća su najbitnija ulagačima kako bi oni putem njih dobili potrebne informacije o poduzeću. Da bi dali potrebne informacije „godišnji financijski izvještaji moraju pružiti istinit i objektivan prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika“ (Zakon o računovodstvu, 2022). Osim ulagačima, godišnja financijska izvješća mogu pružiti relevantne informacije i ostaloj zainteresiranoj javnosti. Prema tome, godišnja financijska izvješća su javno objavljena te imaju zakonski okvir koje sve informacije odnosno izvještaje trebaju sadržavati kao i u kakvom obliku. Poduzeća osim obaveznih financijskih informacija koje zahtijevaju propisi, u godišnja izvješća stavljaju dodatne nefinancijske informacije kako bi prikazali cjelovitu sliku poduzeća.

2.1. Zakonski okvir izvještavanja o poslovanju poduzeća

Zakonski okvir izvještavanja o poslovanju poduzeća u Hrvatskoj je propisan u Zakonu o računovodstvu (Narodne novine, 47/2020). Ovim Zakonom uređuje se računovodstvo poduzetnika, primjena standarda financijskog izvještavanja, godišnji financijski izvještaji i konsolidacija godišnjih financijskih izvještaja, sadržaj godišnjih izvješća, javna objava godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća i dr.

Svaki poduzetnik u Hrvatskoj i svako poduzeće mora se držati Zakona i imati uredno vođeno računovodstvo te za kraj poslovne godine izraditi propisana financijska izvješća, a neki od njih i godišnja izvješća.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja propisuju računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja.

Poslovna godina u Hrvatskoj je istovjetna kalendarskoj godini, znači počinje sa 1. siječnja i završava sa 31. prosincem.

Ovisno o veličini poduzeća, postoje obveze vezano za financijske izvještaje koje poduzeća moraju zadovoljavati. Prema Zakonu o računovodstvu (2020) poduzetnici se klasificiraju u 4 kategorije i to: mikro, mali, srednji i veliki poduzetnici.

Klasifikacija poduzetnika ovisi o trima stavkama:

- iznosu ukupne aktive (imovine),
- iznosu prihoda te o

- prosječnom broju radnika tijekom poslovne godine.

Poduzetnici se uvrštavaju u određenu klasifikaciju ako sa minimalno 2 od 3 navedenih pokazatelja spadaju u tu grupu:

- mikro poduzetnici su oni koji imaju ukupnu aktivu do 2.600.000 kuna, prihod do 5.200.000 kuna i do 10 prosječno zaposlenih radnika tokom godine,
- mali poduzetnici pak su oni koji imaju ukupnu aktivu od 2.600.000 do 30.000.000 kuna, prihod 5.200.000 do 60.000.000 kuna te između 10-50 radnika,
- srednji poduzetnici imaju ukupnu aktivu od 30.000.000 do 150.000.000 kuna, prihod 60.000.000 do 300.000.000 kuna te između 50-250 radnika,
- veliki poduzetnici su oni koji prelaze 2 od 3 navedenih pokazatelja.

2.2. Sadržaj godišnjeg izvješća poduzeća

Godišnje financijsko izvješće se sastoji od financijskih i nefinancijskih elemenata koji trebaju biti navedeni. Veliki poduzetnici moraju sastavljati sve, dok srednji nisu dužni uključiti nefinancijske pokazatelje. Mikro i mali poduzetnici nisu dužni izrađivati godišnja izvješća.

Godišnje izvješće se sastoji od više različitih dijelova a prema Zakonu o računovodstvu (2020) mora sadržavati:

- „financijske izvještaje za izvještajno razdoblje, uključujući i revizorsko izvješće ako je propisana obvezna revizija godišnjih financijskih izvještaja,
- Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja,
- Izvještaj o plaćanjima javnom sektoru, ako su ga dužni sastavljati prema odredbama ovoga zakona,
- Izvješće posloводства s podacima koji se odnose na prikaz:
 - o Vjerojatnog budućeg razvoja poduzetnikova poslovanja,
 - o Aktivnosti istraživanja i razvoja,
 - o Podataka o otkupu vlastitih dionica,
 - o Podataka o postojećim podružnicama poduzeća,
 - o Koje financijske instrumente koristi,
- Nefinancijskog izvješća“.

Ne trebaju sva poduzeća imati sve kategorije navedene prethodno. To ovisi osim o veličini poduzetnika, i o trgovačkom obliku (da li je d.o.o. ili d.d.) te ako sadrže kategorije navedene

prethodno (na primjer ako poduzeće nema plaćanja prema javnom sektoru onda ga ne treba uključiti u godišnje izvješće).

Najznačajniji dio godišnjeg financijskog izvješća su godišnji financijski izvještaji koje prema Zakonu o računovodstvu (2020) čine:

- „Izvještaj o financijskom položaju poduzeća (bilanca),
- Račun dobiti i gubitka,
- Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti,
- Izvještaj o novčanim tokovima,
- Izvještaj o promjenama kapitala,
- Bilješke uz financijske izvještaje“.

„Bilanca je statični izvještaj koji daje sustavni pregled imovine, kapitala i obveza gospodarskog subjekta na određeni datum, najčešće na datum završetka fiskalne godine“ (Vidučić, Pepur, Šimić Šarić, 2015: 425). Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji svi poduzetnici moraju popunjavati, bez obzira o veličini. Bilanca ima definirani oblik i redoslijed evidentiranja stavaka u poduzeću. Sastoji od aktive i pasive. U aktivni se bilježe redom potraživanja za upisani a neplaćeni kapital, dugotrajna imovina, kratkotrajna imovina te plaćeni troškovi budućeg razdoblja i obračunati prihodi. Dugotrajna imovina je sva imovina koje poduzeće drži kod sebe preko godinu dana i ima vrijednost veću od 500 eura, te se sastoji od nematerijalne (licence, koncesije, franšize, softver i dr.), materijalne (građevinski objekti, transportna sredstva, oprema, namještaj i dr.), financijske (vrijednosni papiri koje poduzeće planira zadržati dulje od godinu dana i dani krediti), potraživanja (preko godinu dana) te odgođena porezna imovina. Kratkotrajna imovina je sva imovina koju poduzeće planira držati u poduzeću u roku manjem od godine dana jer je cilj da ta imovina čim prije postane novac. Sastoji se od zaliha (proizvoda, poluproizvoda, robe, sitnog inventara, rezervnih dijelova i dr.), potraživanja sa rokom kraćim od godine dana, financijske imovine (vrijednosnih papira i danih kredita sa rokom kraćim od godine dana) te novca (na računu ili u gotovini, u kunama ili u stranoj valuti). U pasivi se bilježi kapital i rezerve te dugotrajne i kratkotrajne obveze. Kapital i rezerve se sastoje od mnogih stavaka mada nemaju sva poduzeća sve stavke. Osnovne stavke se temeljni kapital koji sva poduzeća moraju imati te dobit ili gubitak koje sva poduzeća ostvaruju na kraju godine. Ostale stavke su različite rezerve koje poduzeće može imati kao što su kapitalne rezerve, rezerve iz dobiti, revalorizacijske rezerve te rezerve fer vrijednosti. Zadnja kategorija kapitala koju poneka poduzeća imaju u drugim poduzećima su manjinski interes. Dugotrajne obveze su one koje poduzeće ima preko godinu dana i to su najčešće obveze prema bankama za kredite, leasing ili izdani vrijednosti papiri sa rokom dospijeca preko godine dana. Kratkotrajne obveze su one

koje je poduzeće dužno vratiti u roku kraćem od godine dana kao što su obveze prema dobavljačima, za PDV i dr. (slika 1).

Bilanca prema tome daje uvid u financijski položaj odnosno snagu poduzeća. No, veličina bilance nije uvijek presudna za ocijeniti snagu poduzeća zato što neke djelatnosti moraju imati veliku vrijednost bilance da bi mogli poslovati dok druge ne. Na primjer, hotelsko poduzeće koje ima puno dugotrajne imovine kao što su zgrade, oprema, namještaj i slično imaju veliku vrijednost bilance dok programersko društvo koje jednako dobro posluje može imati malu bilancu jer oni prodaju uslugu i ne treba im puno imovine osim informatičke opreme. Na slici u nastavku prikazane su osnovne kategorije bilance.

Slika 1. Bilanca sa osnovnim kategorijama i podkategorijama

BILANCA	
AKTIVA	PASIVA
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	A) KAPITAL I REZERVE
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	I. Temeljni (upisani) kapital
I. Nematerijalna imovina	II. Kapitalne rezerve
II. Materijalna imovine	III. Rezerve iz dobiti
III. Dugotrajna financijska imovina	IV. Revalorizacijske rezerve
IV. Dugotrajna potraživanja	V. Rezerve fer vrijednosti
V. Odgođena porezna imovina	VI. Zadržana dobit ili preneseni gubitak
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	VII. Dobit ili gubitak poslovne godine
I. Zalihe	VIII. Manjinski (nekontrolirajući) interes
II. Potraživanja	B) REZERVIRANJA
III. Kratkotrajna financijska imovina	C) DUGOTRAJNE OBVEZE
IV. Novac	D) KRATKOTRAJNE OBVEZE
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA
UKUPNA AKTIVA	UKUPNA PASIVA

Izvor: autorski rad prema Računski plan za poduzetnike (2022)

„Račun dobiti i gubitka (tzv. bilanca uspjeha) sažeti je prikaz prihoda, rashoda i ostvarenog financijskog rezultata u određenom vremenskom razdoblju poslovanja poduzeća“ (Ruža i sur., 2002: 31). Račun dobiti i gubitka je drugi financijski izvještaj koji svi poduzetnici trebaju popunjavati, neovisno o veličini poduzeća, te daje uvid u uspješnost poslovanja poduzeća. Račun dobiti i gubitka se sastoji od prihoda i rashoda koji se dijele na poslovne i financijske (slika 2.). Poslovni su oni prihodi i rashodi koji su nužni za poslovanje poduzeća kao što su prihodi od prodaje proizvoda ili usluga, ili rashodi za plaćanje materijala, režija, plaća, poreza i dr. Poslovni prihodi i rashodi daju najveći udio u ukupnim prihodima i rashodima poduzeća. Financijski prihodi i rashodi su iz čisto financijskih kategorija kao što su kamate i tečajne razlike. Na kraju godine u računu dobiti i gubitka sučeljavaju se svi prihodi i rashodi te ako poduzeće ostvaruje dobit to znači da su mu prihodi veći od rashoda, dok ako je suprotno onda

poduzeće ostvaruje gubitak. U nastavku su prikazane osnovne kategorije Računa dobiti i gubitka.

Slika 2. Račun dobiti i gubitka

RAČUN DOBITI I GUBITKA
1. POSLOVNI PRIHODI
2. POSLOVNI RASHODI
3. FINANCIJSKI PRIHODI
4. FINANCIJSKI RASHODI
5. UKUPNI PRIHODI
6. UKUPNI RASHODI
7. BRUTO DOBIT ILI GUBITAK
8. POREZ NA DOBIT
9. NETO DOBIT ILI GUBITAK

Izvor: autorski rad

Treći financijski izvještaj koji trebaju popunjavati samo velika i srednja poduzeća te dionička društva je Izvještaj o novčanom toku. „Izvještaj o novčanom toku prikazuje priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata tijekom obračunskog razdoblja, a daje informacije o rezultatima upravljanja novčanim sredstvima kao i informacije koje su kompaniji važne pri procjeni kvalitete zarade, stupnja obnovljivosti poslovnih resursa te konkurentnosti“ (Gulin, 2008: 33). Bez obzira koliko je poduzeće veliko, što znači koliko imovine, obveza i kapitala ima, te da li posluje s dobitkom, ako nema dovoljno likvidnosti odnosno novaca da pokrije svoje tekuće obveze, ući će u probleme. Izvještaj o novčanom toku služi da poduzeća mogu pratiti od čega i koliko priljeva novaca generiraju (da li od poslovnih, financijskih ili investicijskih aktivnosti) te na što im novčana sredstva odlaze i u kojem omjeru. On im, prema tome, služi za uspješno raspolaganje i kontrolu novčanih sredstava neophodnih za poslovanje.

Izvještaj o novčanom toku se može raditi po direktnoj ili indirektnoj metodi. U nastavku na slici 3 je prikazan Izvještaj o novčanom toku po direktnoj metodi u kojem se prikazuju primici i izdaci koji se generiraju iz poslovnih aktivnosti, financijskih i investicijskih. Većina primitaka i izdataka se generira iz poslovnih aktivnosti kao na primjer primici od prodaje proizvoda ili usluga, izdaci za materijal, za režije, za plaće, za porez i dr. Primici i izdaci iz investicijskih aktivnosti na primjer od prodaje dugotrajne imovine koje više poduzeću ne treba ili davanje kredita drugom poduzeću, kupovina nove opreme i dr. Financijske aktivnosti se odnose na uzimanje i vraćanje kredita banci, plaćanja dividendi i dr.

Slika 3. Izvještaj o novčanom toku po direktnoj metodi

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU
Primici iz poslovnih aktivnosti
Izdaci iz poslovnih aktivnosti
Ukupni novčani tok iz poslovnih aktivnosti
Primici iz investicijskih aktivnosti
Izdaci iz investicijskih aktivnosti
Ukupni novčani tok iz investicijskih aktivnosti
Primici iz financijskih aktivnosti
Izdaci iz financijskih aktivnosti
Ukupni novčani tok iz financijskih aktivnosti
Novac na početku razdoblja
Ukupni novčani tok
Novac na kraju razdoblja

Izvor: autorski rad

Osim direktne metode pri izradi izvještaja o novčanom toku koja je jednostavnije jer se doslovno samo gleda po kojoj osnovi su došla ili otišla novčana sredstva poduzeća, postoji i indirektna metoda koja se razlikuje od direktne metode samo u dijelu novčanog toka iz poslovnih aktivnosti, prikazano na slici 4. Kao što i sam naziv kaže u ovoj metodi se indirektno dolazi do ukupnog novčanog toka na način da se najprije u izvještaj upiše iznos godišnje dobiti ili gubitka poduzeća i onda se tom iznosu dodaju ili oduzimaju iznosi od amortizacije, prihodi ili rashodi od prodaje dugotrajne imovine, iznos povećanja ili smanjenja potraživanja, zaliha i obveza. Uglavnom na tako indirektan način se dođe do iznosa novčanog toka koji je nastao tokom godine.

Slika 4. Izvještaj o novčanom toku po indirektnoj metodi

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU
Neto dobit (gubitak)
Amortizacija
Prihodi (rashodi) od prodaje dugoročne imovine
Povećanje (smanjenje) zaliha
Povećanje (smanjenje) potraživanja
Povećanje (smanjenje) obveza
Ukupni novčani tok iz poslovnih aktivnosti
Primici iz investicijskih aktivnosti
Izdaci iz investicijskih aktivnosti
Ukupni novčani tok iz investicijskih aktivnosti
Primici iz financijskih aktivnosti
Izdaci iz financijskih aktivnosti
Ukupni novčani tok iz financijskih aktivnosti
Novac na početku razdoblja
Ukupni novčani tok
Novac na kraju razdoblja

Izvor: autorski rad

Četvrti financijski izvještaj je „Izvještaj o promjenama kapitala (glavnice) koji prikazuje sve promjene koje su se dogodile na kapitalu između dva obračunska razdoblja, odnosno između prethodne i tekuće godine. Izvještaj o promjenama kapitala treba sadržavati promjene svih komponenti kapitala – uloženog kapitala i zarađenog kapitala“ (RRiF, 2017: 12). Ovaj izvještaj je najzanimljiviji dioničarima odnosno ulagačima jer daje prikaz i razloge rasta ili pada kapitala, odnosno njegove strukture. Stavke koje se upisuju u izvještaj su temeljni, upisani kapital, kapitalne rezerve, rezerve iz dobiti, zadržana dobit ili preneseni gubitak, dobit ili gubitak tekuće godine, revalorizacija dugotrajne materijalne imovine, revalorizacija nematerijalne imovine, revalorizacija financijske imovine raspoložive za prodaju i ostala revalorizacija (prikazano na slici 5.). Navedene stavke daju ukupni iznos kapitala i rezervi. Na navedeni iznos još se dodaju i oduzimaju sljedeće stavke: tečajne razlike s naslova neto ulaganja u inozemno poslovanje, tekući i odgođeni porezi, zaštita novčanog tijeka, promjene koje su nastale zbog promjena računovodstvenih politika u određenoj godini, ispravak značajnih pogrešaka prethodnog razdoblja (ako ih je bio naravno) te ostale promjene kapitala. Dodatne stavke prikazuju povećanje ili smanjenje kapitala. U nastavku je prikazan Izvještaj o promjenama kapitala s osnovnim kategorijama.

Slika 5. Izvještaj o promjenama kapitala

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA KAPITALA
1. Upisani kapital
2. Kapitalne rezerve
3. Rezerve iz dobiti
4. Zadržana dobit ili preneseni gubitak
5. Dobit ili gubitak tekuće godine
6. Revalorizacija dugotrajne materijalne imovine
7. Revalorizacija nematerijalne imovine
8. Revalorizacija financijske imovine raspoložive za prodaju
9. Ostala revalorizacija
10. Ukupno kapital i rezerve
11. Tečajne razlike s naslova neto ulaganja u inozemno poslovanje
12. Tekući i odgođeni porezi
13. Zaštita novčanog tijeka
14. Promjene računovodstvenih politika
15. Ispravak značajnih pogrešaka prethodnog razdoblja
16. Ostale promjene kapitala
17. Ukupno povećanje ili smanjenje kapitala

Izvor: autorski rad prema FINA-inom registru godišnjih financijskih izvještaja (2022)

U sklopu godišnjeg izvješća, uz temeljne financijske izvještaje, sastavljaju se i Bilješke uz financijske izvještaje. U njima se dodatno pojašnjavaju određene stavke odnosno promjene koje su se desile u financijskim izvještajima, kao na primjer metode obračuna amortizacije (linearna, progresivna itd.), metode obračuna zaliha materijala (FIFO, prosječna ponderirana cijena), te su navedeni financijski pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, proizvodnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti.

Navedene izvještaje dužni su sastavljati srednji i veliki poduzetnici, dok mali i mikro poduzetnici su dužni sastavljati samo bilancu, račun dobiti i gubitka te bilješke uz financijske izvještaje.

Prema Zakonu o računovodstvu godišnji financijski izvještaji trebaju pružiti fer i istinit prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja poduzetnika. Fer prikaz znači da svoju imovinu, obveze, kapital, prihode i rashode trebaju prikazati po zakonu ali i u skladu s tržišnim uvjetima. Na primjer kada su 2008. godine cijene nekretnina značajno pale na tržištu, poduzeća su morala korigirati vrijednost svoje materijalne imovine u bilanci ili ako dođe do dotrajalosti određenih zaliha, poduzeće mora korigirati njihovu vrijednost u bilanci na kraju godine. Znači sve stavke u financijskim izvješćima moraju biti čim realnije tržišnim uvjetima.

Financijska izvješća se izrađuju na kraju poslovne godine a dobivena su iz poslovnih knjiga. Prema Zakonu o računovodstvu (2020) poslovne knjige su dnevnik, glavna knjiga i pomoćne knjige koje se vode po načelu dvojnog knjigovodstva.

U računovodstvu odnosno u poslovnim knjigama da bi se išta smjelo proknjižiti mora biti uredno potkrijepljeno knjigovodstvenim ispravama. Prema Zakonu o računovodstvu (2020) „knjigovodstvena isprava je svaki interno ili eksterno pisani dokument ili elektronički zapis o poslovnom događaju te isti čini osnovu za unos podataka o poslovnom događaju u poslovne knjige“. Točno je propisano što svaka knjigovodstvena isprava treba sadržavati kao što je jedinstveni identifikator, datum, iznos, potpis, opis sadržaja poslovnog događaja te je ona podloga za bilo koje knjiženje. Naravno isprava mora biti vjerodostojna i uredna.

Također, prema Zakonu o računovodstvu (2020) godišnja financijska izvješća potpisuju i odgovaraju za njihovu istinitost odgovorne osobe u poduzeću (predsjednik uprave, direktor ili slično) i čuvaju se trajno.

Pored financijskih podataka koji se daju u godišnjih financijskim izvješćima, velika i srednja poduzeća obvezna su prikazati i nefinancijske pokazatelje kako bi se dobila šira slika poslovanja i uspješnosti poduzeća.

Prema Zakonu o računovodstvu (2020) „veliki poduzetnici koji su subjekti od javnog interesa i koji na datum bilance prelaze kriterij prosječnog broja od 500 radnika tijekom prethodne poslovne godine u svoje izvješće poslovanja uključuju nefinancijsko izvješće koje sadržava informacije u mjeri nužnoj za razumijevanje razvoja, poslovnih rezultata i položaja poduzetnika te učinka njegovih aktivnosti koje se odnose najmanje na okolišna, socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije i pitanja u vezi s podmićivanjem.“

2.3. Korisnici financijskih i nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća

Osnovna je svrha financijskih izvještaja da daju uvid korisnicima u financijski položaj poduzeća, likvidnost, profitabilnost, zaduženost te da se na osnovu tih podataka može napraviti procjena budućeg razvoja. Financijska izvješća su javne informacije koje se mogu naći na internetu. U Hrvatskoj se mogu naći na pojedinačnih web stranicama poduzeća ili Registra godišnjih financijskih izvještaja na stranicama FINA-e.

Prema Perčeviću (2017: 5) korisnici se dijele na unutarnje i vanjske. U unutarnje spadaju menadžment i zaposlenici poduzeća, dok pod vanjske spadaju vlasnici, investitori, kreditori,

poslovni partneri, Vlada i njezine agencije i tijela, revizori, znanstvenici, kupci, dobavljači te javnost.

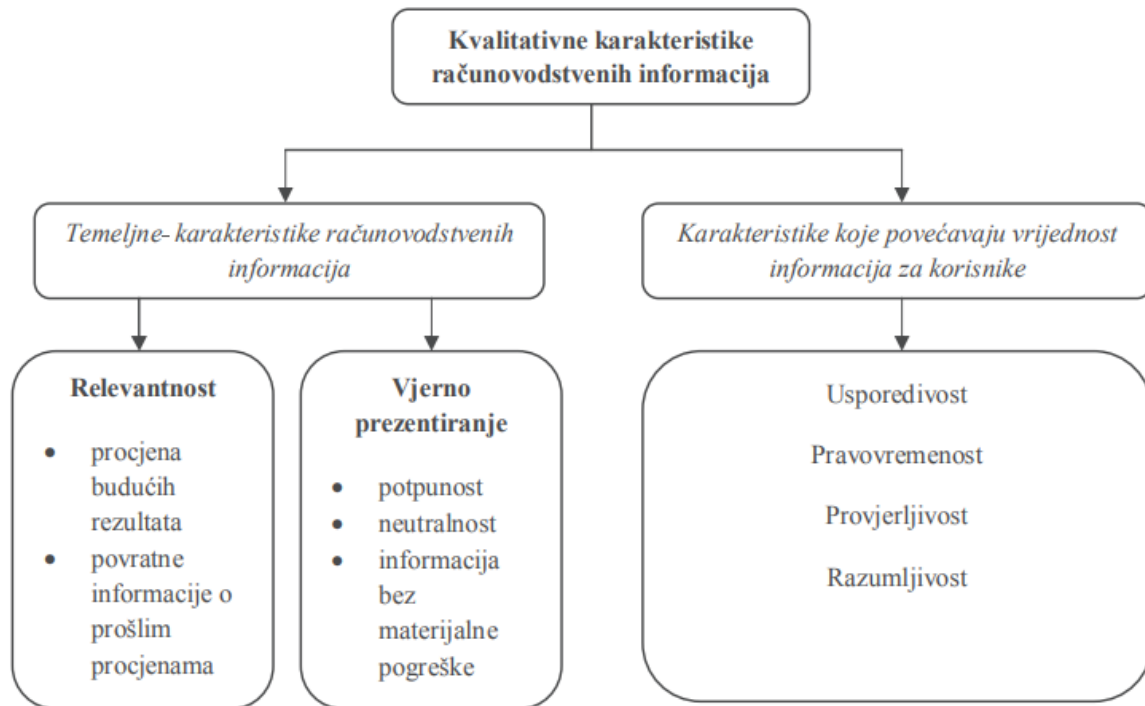
Menadžment treba informacije kako bi upravljao poduzećem, odnosno za planiranje i realizaciju ciljeva te za donošenje odluka o korektivnim radnjama ako je potrebno. Zaposlenicima su pak potrebne informacije da znaju koliko poduzeće u kojem rade dobro funkcionira.

Kao što je već navedeno „većina vanjskih donositelja odluka koristi financijske izvještaje za donošenje odluka o investicijama tj. za selekciju onih kompanija u koje će investirati sredstva ili kojima će odobriti kredit. Zbog toga su financijski izvještaji prvenstveno oblikovani da odgovaraju potrebama vjerovnika i investitora“ (Meigs i Meigs, 1999: 27).

2.4.Kvaliteta korporativnog izvještavanja u Republici Hrvatskoj

Kako bi informacije dane u financijskim izvještajima bile upotrebljive zainteresiranim korisnicima one moraju imati određena obilježja. „Kvalitativne odrednice financijskih izvještaja obuhvaćaju one karakteristike računovodstvenih informacija prezentiranih u financijskim izvještajima koje ih čine upotrebljivima i korisnima za sve korisnike financijskih izvještaja“ (Hladika, 2014: 25). Navedena obilježja informacija u financijskim izvještajima dana su na slici u nastavku.

Slika 6. Kvalitativne karakteristike računovodstvenih informacija

Izvor: Hladika, 2014: 25

Znači, informacije moraju biti relevantne, što znači da se iz njih moraju moći iščitati procjena budućih rezultata te povratne informacije o prošlim procjenama. Također moraju biti vjerno prezentirane što znači da moraju biti potpune, neutralne (bez da sugeriraju korisnicima donošenje odluka) i bez materijalnih pogrešaka (što znači bez značajnih pogrešaka). Osim navedenih karakteristika postoje još neka obilježja koja im povećavaju vrijednost, a to je kada su informacije usporedive (u odnosu na vrijeme ili između poduzeća), pravovremene (da se na osnovu njih mogu donositi odluke), provjerljive (potkrijepljene knjigovodstvenim ispravama) te prikazane na razumljiv način.

Kvalitetu financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj prvenstveno određuje zakon zato što, kao što je navedeno u prethodnim poglavljima, sve propisano i regulirano što se tiče financijskog izvještavanja te su kazne za nepridržavanje velike. Nefinancijske informacije nemaju propisanu formu te poduzeća imaju veću slobodu načina izvještavanja ali i prema tome mogu postojati značajne razlike između poduzeća u izvještavanju što znači da je korisnicima teže imati usporedni prikaz među različitim poduzećima, ili čak unutar jednog poduzeća u različitim godinama.

3. INSTRUMENTI I POSTUPCI OCJENE KVALITETE POSLOVANJA

Kao što je rečeno u prethodnom poglavlju, postoji zakonski okvir izvještavanja kojeg se moraju držati svi poslovni subjekti. Na osnovu finansijskih i nefinansijskih izvještaja koja poduzeća moraju podnositi sa podacima na kraju poslovne godine ocjenjuje se koliko je poduzeće dobro ili loše poslovalo.

Kako bi se dobio bolji pregled od finansijskih izvještaja na razini jedne godine, poduzeća rade i dodatne analize da bi produbili znanje o uspješnosti poslovanja. Kako bi se moglo zaključiti da li poduzeće posluje uspješno potrebno je napraviti razne analize, a analize uključuju mjerenja i kontrole. Uvijek se najprije napravi plan te se stvarno stanje mjerenjem uspoređuje sa planom te se na osnovu toga donose zaključci. Da bi poduzeće bilo uspješno u poslovanju kroz duži period od više godina, menadžment mora znati kako poduzeće posluje. Koje su mu dobre točke a koje loše. Navedeno je potrebno znati kako bi se loše točke popravljale te kako ne bi u budućnosti predstavljale prijetnje uspješnosti poduzeća.

Naravno, ne može se sve predvidjeti, jer se nikada ne mogu predvidjeti sva dešavanja na tržištu kao i koji trendovi će se promijeniti. Na primjer, skoro nitko nije mogao predvidjeti pandemiju korone u 2020. godini, *lockdown*, rad od kuće, izbjegavanje fizičkih kontakata i slično. Mnoga poduzeća su u tom razdoblju propala ili im se poslovanje značajno pogoršalo jer je situacija direktno negativno utjecala na njihov rad. No bez obzira na te ekstremne, nenadane situacije, analiza i mjerenja performansi poduzeća služi kako bi se pratilo i poboljšalo poslovanje poduzeća kroz vrijeme.

Iz finansijskih izvještaja se uzimaju određene veličine i onda se mjere njihove performanse odnosno stupanj ostvarenja. Prema Bubleu i sur. (1997: 406) „mjerenje performansi je postupak kojim se utvrđuje da li su i u kojoj mjeri ostvareni unaprijed definirani standardi, da li su i u kojem obujmu ispunjeni postavljeni ciljevi, te ako je u izvršenju došlo do eventualnih odstupanja od ciljanih, odnosno željenih performansi, koji su razlozi doveli do tih odstupanja“. Ovisno o rezultatu daje se zaključak što je dobro ili u granicama dobrog, što bi potencijalno moglo u budućnosti biti loše ili što je već loše i treba hitno popravljati. Znači mjerenje performansi je bitno radi provođenja kontrole poslovanja u poduzeću.

Neke od čestih analiza koje poduzeća rade su: analiza finansijskih i nefinansijskih informacija, horizontalna i vertikalna analiza finansijskih izvješća te analiza poslovanja poduzeća pomoću finansijskih pokazatelja. Svaki od navedenih bit će detaljnije obrađen u narednim poglavljima.

3.1.Pojmovno određenje i značaj analize financijskih i nefinancijskih informacija

Analize služe da bi se podaci iz financijskih izvješća pretvorili u upotrebljive informacije koje su potrebne da bi se poduzećem kvalitetno upravljalo. Na osnovu podataka iz financijskih izvještaja rade se planovi za budućnost. Ako je poslovanje bilo loše, podaci služe da se određene stavke poprave, a ako je bilo dobro onda da se u sljedećoj godini planira da bude još bolje.

Financijske analize se provode različitim metodama od kojih će se neke od najčešćih spomenuti i dodatno objasniti u sljedećim poglavljima a to su:

- Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja,
- Analiza poslovanja poduzeća pomoću financijskih pokazatelja.

Osim financijske analize, dobro je analizirati i nefinancijske pokazatelje u funkciji ocjene kvalitete poslovanja kako bi se dobila kompletnija slika poslovanja.

3.2.Horizontalna i vertikalna analiza financijskih izvještaja

Kada se promatraju financijska izvješća poduzeća u jednoj godini, dobije se određena slika poduzeća, koliko je ono veliko, što znači kolika mu je vrijednost imovine, obveza i kapitala te koliko je financijski stabilno, koliko uspješno posluje, da li ostvaruje više prihoda nego rashoda itd. Još bolja slika poslovanja se dobije ako se uspoređuju financijska izvješća par godina (najčešće 3 ili 5 godina) jer se na taj način prati dinamika promjena. To se zove horizontalna analiza financijskih izvještaja. Prema Belaku (1995: 93) „horizontalna analiza je usporedni prikaz apsolutnih svota najvažnijih pozicija bilance i računa dobiti/gubitka i promjena tih svota tijekom vremena (za više uzastopnih godišnjih izvješća)“. Znači promatra se kako se mijenjaju pojedine pozicije dugotrajne imovine kroz godine, da li se one povećavaju ili smanjuju. Isto tako se promatraju obveze ali i kapital, da li je svake godine veći ili se smanjuje. Osim bilance, radi se i horizontalna analiza računa dobiti i gubitka gdje se promatraju pozicije pojedinih vrsta prihoda, da li rastu ili se smanjuju, te rashoda, također da li rastu ili se smanjuju. Da bi se pozicije mogle uspoređivati, najprije se odabire bazna godina koja je najčešće prva promatrana godina i onda se određuje u kojem postotku su se pozicije u sljedećim godinama povećale ili smanjile u odnosu na baznu godinu.

Osim promatranja istih pozicija kroz godine (na primjer koliko se pozicija novca ili pozicija zaliha kroz godine povećava ili smanjuje), za dobru analizu potrebno je analizirati i u kakvom su odnosu pojedine pozicije bilance ili računa dobiti i gubitka unutar određene godine. To se

zove vertikalna analiza. Prema Bofleku i sur. (2012: 159) „vertikalna se analiza provodi tako da se u bilanci ukupna aktiva i pasiva označe sa 100, a sve se druge pozicije tada stavljaju u odnos s njima da bi se dobila njihova struktura. Isto se tako prihod od prodaje ili ukupan prihod označavaju sa 100, pa se ostale pozicije uspoređuju s njim“. Na primjer, ako se promatraju obveze, koje su visoke, što je možda dobro jer poduzeće ulaže, no ako su puno veće od kapitala, to nije dobro jer ukazuje na financijsku nestabilnost društva.

3.3. Analiza poslovanja poduzeća pomoću financijskih pokazatelja

Postoje mnogi financijski pokazatelji koje poduzeća mogu koristiti da bi mjerili različite aspekte svog poslovanja, te su najčešće grupirani u sljedeće skupine:

- Pokazatelji produktivnosti,
- Pokazatelji likvidnosti,
- Pokazatelji zaduženosti,
- Pokazatelji aktivnosti,
- Pokazatelji ekonomičnosti, te
- Pokazatelji profitabilnosti.

Postoje i neki drugi koje se manje upotrebljavaju kao što su pokazatelji investiranja i pokazatelji pojedinih funkcija.

Prema Bubleu i sur. (1997: 410) „produktivnost je učinkovitost izražena odnosom ostvarenih rezultata i angažiranih sredstava ili količine utrošenog radnog vremena“. Prema istom izvoru prema tome pokazatelji produktivnosti mogu biti:

- količina proizvodnje po radniku,
- prosječno izvršenje norme u postocima,
- porast produktivnosti rada,
- ukupan prihod po radniku, realizacija po radniku,
- neto ili bruto dobit po radniku i drugi.

Naravno kod količine rada po radniku bitno je najprije znati što radnik treba proizvoditi, da li se radi o jednostavnom ili kompleksnom proizvodu, onda je potrebno naći neki standard, koliko radnici tog proizvoda dnevno proizvedu, te onda definirati koliko moraju proizvoditi kao normu. Na isti način se definiraju i ostali standardi. Naravno, kada se takvi pokazatelji definiraju treba se voditi računa o potrebnim pauzama koji radnici moraju raditi, pauzama za

ručak, godišnji odmori, bolovanja jer ljudi nisu roboti i ne mogu raditi i biti učinkoviti 100% vremena.

Pokazatelji likvidnosti mjere sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkotrajne obveze sa svojom imovinom. Oni pokazuju odnos pojedinih dijelova imovine (aktive) i odgovarajućih dijelova obveza (pasive). Najčešće korišteni pokazatelji likvidnosti su:

- Koeficijent tekuće likvidnosti,
- Koeficijent ubrzane likvidnosti,
- Koeficijent financijske stabilnosti.

Prema Žageru i sur. (2008: 243) koeficijent tekuće likvidnosti ukazuje na sposobnost poduzeća za trenutačno podmirenje obveza. U brojniku se nalazi kratkotrajna imovina a u nazivniku kratkotrajne obveze. Ako je pokazatelj veći od 1,5 odnosno ako je kratkotrajna imovina veća od kratkotrajnih obveza to ukazuje da dobru likvidnost jer znači da je poduzeće sposobno u kratkom roku podmiriti sve svoje obveze koje mu brzo dopijevaju. Idealno je kada je ovaj pokazatelj veći od 2, što znači da je kratkotrajna imovina duplo veća od kratkotrajnih obveza. Koeficijent ubrzane likvidnosti uzima u obzir samo novac i kratkotrajna potraživanja pri podmirenju kratkotrajnih obveza jer se pretpostavlja da zalihe i neke druge stavke kratkotrajne imovine nije moguće prodati i za njih dobiti potreban novac brzo kako bi se u čim kraćem roku podmirile kratkotrajne obveze.

Koeficijent financijske stabilnosti se računa na način da je u brojniku dugotrajna imovina a u nazivniku kapital i dugotrajne obveze. Pokazatelj je pozitivan ako je manji od 1, što znači da poduzeće može dio svojih dio svoje kratkotrajne imovine financirati iz dugotrajnih obveza.

Pokazatelji zaduženosti daju prikaz koliko se imovine financira iz vlastitog kapitala a koliko iz tuđeg (na primjer iz obveza za krediti banke ili leasinga). Najčešći pokazatelji zaduženosti su:

- koeficijent zaduženosti,
- koeficijent vlastitog financiranja i
- koeficijent financiranja.

Koeficijent zaduženosti se mjeri na način da se u brojnik stave ukupne obveze a u nazivnik ukupna imovina. Naravno bolji je ako su obveze manje od imovine, što znači da je poduzeće manje zaduženo. Koeficijent vlastitog financiranja se mjeri na način da se u brojnik stavi kapital a u nazivnik ukupna imovina, te ima istu logiku kao prethodni. Koeficijent financiranja se mjeri na način da su u brojniku ukupne obveze a u nazivniku kapital. Ovaj pokazatelj je pozitivniji za poduzeće ako je glavnica veća od ukupnih obveza. Ovi pokazatelji ustvari pokazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala, a koliko iz tuđeg kapitala (obveza). Poduzeće je

manje zaduženo ako se financira iz vlastitog kapitala a ne iz obveza prema bankama, leasing društvima i drugo.

Prema Žageru i Severu (2009: 48) „pokazatelji aktivnosti računaju koliko je poduzeće efikasno u upotrebi svojih resursa. Poznati su i pod nazivom koeficijenti obrtaja, te ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu“. Dobro je kada je koeficijent obrtaja što veći broj jer to ukazuje da novac koji je utrošen na kupovinu neke kratkotrajne imovine nakon što se imovina proda opet poduzeće dobije oplemenjen novac (to je jedan obrtaj). U slučaju kada pouzeće proda svoje proizvode ali kupci plate tek nakon dužeg vremena onda je obrtaj spor što za poduzeće nije dobro.

Najčešće korišteni pokazatelji su:

- koeficijent obrta ukupne imovine,
- koeficijent obrta dugotrajne imovine,
- koeficijent obrta kratkotrajne imovine,
- koeficijent obrta potraživanja,
- trajanje naplate potraživanja u danima.

Koeficijent obrta ukupne imovine se mjeri na način da su u brojniku ukupni prihodi, a u nazivniku ukupna imovina. Pokazatelj pokazuje koliko se prihoda generiralo korištenjem određene imovine. Čim je veći, to je bolje.

Koeficijent obrta dugotrajne imovine se mjeri na način da se u brojnik stave ukupni prihodi, a u nazivnik dugotrajna imovina. Sličan je kao prethodni, samo uz malu razliku koliko se dugotrajna imovina dobro upotrebljavala i generirala prihoda. Na primjer, ako uzmemo u obzir velika hotelska poduzeća koja imaju značajnu velike iznose dugotrajne imovine, kao što su zgrade, oprema, transportna sredstva, bitno je da poduzeće ostvari čim veći prihod kako bi ga koristio i za održavanje sve te imovine.

Koeficijent obrta kratkotrajne imovine se mjeri na način da se u brojnik stave ukupni prihodi a u nazivnik kratkotrajna imovina, te mjeri koliko puta se kratkotrajna imovina poduzeća obrne u tijeku jedne godine.

Koeficijent obrta potraživanja se mjeri na način da se u brojnik stave prihodi od prodaje a u nazivnik potraživanja, te osim obrtaja ukazuje na koliko novčanih jedinica prodaje se može ostvariti s jednom kunom uloženom u potraživanje.

Trajanje naplate potraživanja u danima se mjeri na način da se broj dana u godini stavi u brojnik a koeficijent obrta potraživanja u nazivnik i na taj način se dobije broj dana. Naravno, bolje je ako je broj dana manji jer to ukazuje da poduzeće brzo dolazi do novca koji onda opet može ulagati u sljedeći ciklus.

Prema Žageru i sur. (2008: 251) „Pokazatelji ekonomičnosti mjere odnos prihoda i rashoda i pokazuju koliko se prihoda ostvari po jedinici rashoda“. Znači ovi pokazatelji se izvlače iz podataka iz računa dobiti i gubitka. Najčešći pokazatelji ekonomičnosti su:

- ekonomičnost ukupnog poslovanja,
- ekonomičnost poslovanja (prodaje),
- ekonomičnost financiranja.

Ekonomičnost ukupnog poslovanja se izračunava na način da se u brojnik stavi ukupni prihodi a u nazivnik ukupni rashodi. Naravno bitno je da je pokazatelj veći od 1 jer to onda znači da su prihodi bili veći od rashoda i da je poduzeće poslovalo s dobitkom, dok ako je manji od 1 onda je poduzeće poslovalo s gubitkom. Znači čim je pokazatelj veći to je poduzeće poslovalo ekonomičnije i uspjelo stvoriti prihodi korištenjem svojih rashoda.

Ekonomičnost poslovanja (prodaje) se računa na način da su u brojniku prihodi od prodaje a u nazivniku rashodi od prodaje. Pokazatelj dobar ako je veći od 1 te ukazuje da li je prodaja poduzeća ekonomična bez razmatranja ostalih segmenata poslovanja.

Ekonomičnost financiranja se mjeri na način da se u brojnik stave financijski prihodi a u nazivnik financijski rashodi. Također pokazatelj je pozitivan ako je veći od 1 i koncentrira se samo na financijski dio poslovanja poduzeća.

Prema Ivanoviću (1997: 139) „pokazatelj profitabilnosti ili rentabilnosti iskazuje financijsku efikasnost poslovanja poduzeća odnosno sposobnost ili mjeru vjerojatnosti da će neko ulaganje, nakon puštanja u rad novih kapaciteta, omogućiti uvećani povrat uloženog kapitala ili da će investicija uz što manje uloženi sredstava dati što veći financijski rezultat“.

Najčešći pokazatelji profitabilnosti su:

- bruto marža profita,
- neto marža profita,
- bruto rentabilnosti imovine,
- neto rentabilnosti imovine,
- rentabilnost vlastitog kapitala.

Marža profita može biti bruto ili neto. Razlikuje se po tome da li je porez na dobit uključen. Razlika između ova dva pokazatelja prikazuje porezno opterećenje. U svakom slučaju ovi pokazatelji prikazuju koliko profita ostaje poduzeću u odnosu na angažirana sredstva. Nadalje, ako se marža profita pomnoži koeficijentom obrta ukupne imovine, dobit će se pokazatelj rentabilnosti imovine.

Uspješnost svih navedenih pokazatelja ovisi i o veličini poduzeća i o djelatnosti kojima se poduzeće bavi. Također, većina ovih pokazatelja govore o stanju na određeni dan, odnosno na

zadnji dan u godini, koji je možda bio puno bolji ili puno lošiji od prosjeka ostalih dana. Na primjer baš na taj dan je sjela velika uplata pa su poduzeću pokazatelji likvidnosti odlični ili suprotno. Pokazatelji koji uzimaju u obzir prihode i rashode kao što su pokazatelji ekonomičnosti su realističniji jer oni uzimaju ukupne prihode i ukupne rashode kroz čitavu godinu.

3.4.Nefinancijski pokazatelji u funkciji ocjene kvalitete poslovanja

Pored financijskih podataka koji se daju u godišnjih financijskim izvješćima, bitno je prikazati i nefinancijske pokazatelje kako bi se dobila cjelokupna slika poslovanja i uspješnosti poduzeća. Prema Žageru (2020: 140) „u godišnjem izvješću se pored financijskih trebaju prikazati brojne druge nefinancijske informacije kao što su aktivnosti istraživanja i razvoja, informacije o upravi i zaposlenicima, aktivnosti vezane uz zaštitu okoliša i društveno odgovorno poslovanje, planovima za budućnost i brojnim drugim informacijama važnim za samo poduzeće i njegovu okolinu u kojoj posluje“. Bez nefinancijskog dijela korisnici ne bi imali informaciju niti čime se poduzeće bavi, s obzirom da su u financijskog dijelu dane samo brojke koje prikazuju poslovanje poduzeća, i to za prošlo razdoblje. Nefinancijski pokazatelji su djelom usmjereni na budućnost jer prikazuju strategiju i buduće poslovne inicijative poduzeća. Osim toga prikazuju organizacijsku klimu u poduzeću, odnose (na primjer ista razina plaća muškaraca i žena), afinitete organizacije (na primjer ulaganje u obrazovanje ili u tehnologiju) i dr. Kao što Klindžić i Galetić (2015, 4) navode „učenje je sastavnica organizacijskih sposobnosti i produktivnosti, regrutiranja i zadržavanja ljudskih potencijala, vodstva te kapaciteta za promjenu“. Prema tome pomoću nefinancijskih pokazatelja može se dobiti puno dodatnih, bitnih informacija o poduzeću.

Financijsko izvještavanje je definirano zakonom dok nefinancijsko nije strogo uređeno pravilima već je preporuka da se koriste određeni standardi. Najpoznatiji standardi nefinancijskog izvještavanja su GRI standardi. GRI standardi (engl. Global reporting initiatives) su nastali 1997. godine, te im je cilj bio izvještavati o održivosti (Krivačić i Antunović, 2018: 85). Održivost se odnosi na utjecaj poduzeća na društvo, ekonomiju i okoliš. Znači nije u fokusu samo poduzeće i njegovo poslovanje već se promatra kako poduzeće utječe na svoju okolinu, koju vrijednost mu donosi.

U 2010. godini osnovano je Međunarodno vijeće za integrativno izvještavanje (International Integrated Reporting Council, IIRC) koje potiče integrirano izvješće poduzeća u kojem bi

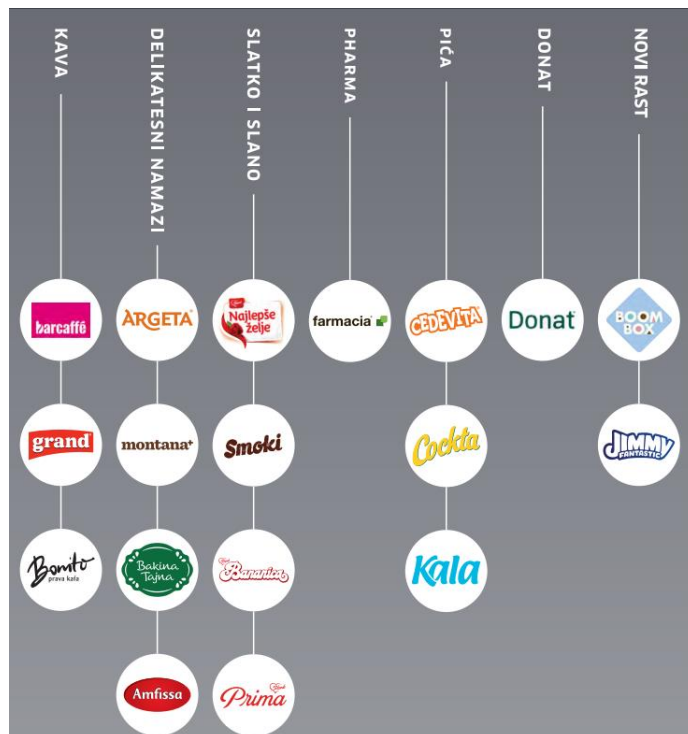
integrirali financijske i nefinancijske informacije odnosno okolišne, društvene i upravljačke metrike kako bi se što bolje razumjela održivost poduzeća.

4. OCJENA KVALITETE POSLOVANJA NA TEMELJU GODIŠNJEG IZVJEŠĆA ATLANTIC GRUPE – ANALIZA SLUČAJA

4.1. Osnovni podaci o poduzeću Atlantic Grupa

Osnovni podaci o kompaniji Atlantic grupa mogu se naći u njenom Godišnjem izvješću (2021). Atlantic grupa je multinacionalna kompanija koja posluje prvenstveno u zemljama jugoistočne Europe, ali i zapadnoeuropskim zemljama te Rusiji a bavi se prvenstveno proizvodnjom i distribucijom robe široke potrošnje. Neke od najpoznatijih brandova koje proizvodi i distribuira su Cedevita, Agreta, Barcaffé, Cockta, voda Kala i dr. Na slici u nastavku prikazane su najpoznatije robne marke koje spadaju u Atlantic grupu.

Slika 7. Proizvodi i brandovi Atlantic grupe

Izvor: Godišnje izvješće Atlantic grupe, 2021: 4

Kompanija postoji od 1991. godine a sjedište joj je u Zagrebu. U počecima se bavila distribucijom robe široke potrošnje a akvizicijom Cedevite 10 godina kasnije postaje i proizvodna kompanija. Također te iste godine otvara predstavništvo u Bosni i Hercegovini čime se počinje širiti na ostale zemlje. Danas ima urede i tvornice u 8 zemalja. Osnivač i predsjednik

uprave je Emil Tedeschi. Znači, kompanija je u zadnjih 30 godina narasla od male kompanije i to organskim rastom (vlastitim, uspješnim poslovanjem) ali i preuzimanjima raznih drugih kompanija, u multinacionalnu kompaniju. 2006. godine je iz društva s ograničene odgovornosti pretvorena dioničko društvo. Akvizicijom Droga Kolinske 2010. godine Atlantic grupa postala jedna od najvećih prehrambenih kompanija u regiji. Prema Godišnjem izvješću (2021: 10) „danas je Atlantic Grupa kompanija s:

- (i) prihodima od prodaje od 5,7 milijarde kuna,
- (ii) 13 modernih proizvodnih pogona (u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Bosni i Hercegovini te Sjevernoj Makedoniji),
- (iii) razvijenom regionalnom distribucijom, te
- (iv) 8 brendova s prodajom iznad 120 milijuna kuna te visokim tržišnim udjelima i prepoznatljivošću“.

Atlantic grupa također je u zadnjih par godina izašla iz određenih proizvoda koji nisu ostvarivali dobre rezultate kao što je sportska prehrana ili Dietpharm proizvodi te se fokusirala na hranu i piće te uvela najnovije proizvodne linije kao što je čokolada Jimmy fantastic ili zobene kaše Boom box. Svi proizvodi koje Atlantic grupa ima ili lansira su popraćeni snažnim i upečatljivim reklamnim kampanjama te su brzo prihvaćeni od ciljnog tržišta.

Slika 8. Reklame za Jimmy fantastic i Boom box

Izvor: službena web stranica Atlantic grupe, 2022

Kao što vidimo, kompanija je, na čelu sa svojim osnivačem, kroz godine vukla mnoge inovativne poteze te se uz dobro vođenje istih, uspješno etablirala na tržištu.

Što se tiče kotiranja dionice Atlantic grupe na Zagrebačkoj burzi (Godišnje izvješće, 2021: 15) „među sastavnicama CROBEX10, Atlantic Grupa d.d. zauzima drugo mjesto s tržišnom kapitalizacijom od 5.601,6 milijuna kuna. U prosincu 2021. godine dionica Atlantic Grupe d.d. je ostvarila povijesno najvišu razinu tržišne kapitalizacije uz cijenu dionice od 1.680 kuna od uvrštenja u studenom 2007. godine. Prema ukupnom prometu u 2021. godini, dionica Atlantic Grupe d.d. se nalazi na sedmom mjestu u odnosu na sve dionice uvrštene na Zagrebačkoj burzi sa 70,5 milijuna kuna ostvarenog prometa“.

Godišnje izvješće Atlantic grupe sadrži skoro 200 stranicama sa ključnim informacijama za investitore. Vrlo je atraktivnog dizajna te vizualno daje razumljive i pregledne informacije. U nastavku na slici je dan sadržaj Godišnjeg izvješća.

Slika 9. Sadržaj Godišnjeg izvješća Atlantic grupe za 2021. godinu

SADRŽAJ

5	ATLANTIC GRUPA U 2021. GODINI
6	NAGRADE I PRIZNANJA U 2021. GODINI
8	PISMO PREDSEDNIKA UPRAVE DIONIČARIMA
10	KORPORATIVNI PROFIL ATLANTIC GRUPE
10	INTEGRIRANO IZVJEŠTAVANJE
10	O KOMPANIJI
10	POVIJESNI RAZVOJ
14	ORGANIZACIJSKA STRUKTURA
15	OSTVARENJE NA HRVATSKOM TRŽIŠTU KAPITALA U 2021. GODINI
20	IZJAVA POTPREDSJEDNIKA GRUPE ZA KORPORATIVNE AKTIVNOSTI
22	KORPORATIVNO UPRAVLJANJE ATLANTIC GRUPE
23	ORGANIZACIJA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA U ATLANTIC GRUPI
23	GLAVNA SKUPŠTINA
24	NADZORNI ODBOR ATLANTIC GRUPE
27	KOMISIJE NADZORNOG ODBORA
28	IZVJEŠĆE NADZORNOG ODBORA O KORPORATIVNOM UPRAVLJANJU
30	UPRAVA ATLANTIC GRUPE
34	POLITIKA NAGRADIVANJA ČLANOVA UPRAVE
36	POSLOVNI ODBORI
36	INTERNA REVIZIJA U 2021. GODINI
38	DRUŠTVENA ODGOVORNOST
38	ETIKA U POSLOVANJU
42	ODRŽIVI RAZVOJ
48	SPONZORSTVA I DONACIJE
54	LJUDI I KULTURA
60	LANAC OPSKRBE
63	INTEGRIRANI SUSTAV UPRAVLJANJA KVALITETOM
68	KONTROLA KVALITETE
70	UPRAVLJANJE OKOLIŠEM I ENERGIJOM
74	INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE
77	OPERATIVNO POSLOVANJE ATLANTIC GRUPE
77	(STRATEŠKA) POSLOVNA PODRUČJA
78	STRATEŠKO POSLOVNO PODRUČJE KAVA
84	STRATEŠKO POSLOVNO PODRUČJE DELIKATESNI NAMAZI
90	STRATEŠKO POSLOVNO PODRUČJE SLATKO I SLANO
96	STRATEŠKO POSLOVNO PODRUČJE PIĆA
102	STRATEŠKO POSLOVNO PODRUČJE PHARMA
106	POSLOVNO PODRUČJE DONAT
111	NOVI RAST
118	(STRATEŠKA) DISTRIBUCIJSKA PODRUČJA
119	STRATEŠKO DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE HRVATSKA
119	STRATEŠKO DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE SRBIJA
120	STRATEŠKO DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE SLOVENIJA
121	DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE MAKEDONIJA
122	DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE AUSTRIJA
122	GLOBALNO UPRAVLJANJE MREŽOM DISTRIBUTERA
123	DISTRIBUCIJSKO PODRUČJE RUSIJA
124	FINANCIJSKO POSLOVANJE ATLANTIC GRUPE
124	IZJAVA POTPREDSJEDNIKA GRUPE ZA FINACIJE, NABAVU I INVESTICIJE
126	DINAMIKA PRIHODA OD PRODAJE U 2021. GODINI
132	DINAMIKA PROFITABILNOSTI U 2021. GODINI
135	FINANCIJSKI POKAZATELJI U 2021. GODINI
137	OČEKIVANJA MENADŽMENTA ZA 2022. GODINU
139	DEFINICIJA I USKLADA ALTERNATIVNIH POKAZATELJA USPJEŠNOSTI (APM)
146	RIZICI POSLOVANJA ATLANTIC GRUPE
147	RIZIK POSLOVNOG OKRUŽENJA
148	RIZIK INDUSTRIJE I KONKURENCIJE
152	RIZIK KONKURENCIJE
152	POSLOVNI RIZIK
154	FINANCIJSKI RIZICI
155	GRI SMJERNICE: KAZALO SADRŽAJA GRI-A
163	KRATICE
166	IZVJEŠĆE REVIZORA I KONSOLIDIRANI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI

4.2. Analiza poslovanja na temelju financijskih izvještaja Atlantic Grupe

Analiza poslovanja na temelju financijskih izvještaja Atlantic grupe napravljena je na osnovi horizontalne i vertikalne analize bilance te računa dobiti i dobitka, te na temelju osnovnih financijskih pokazatelja, a sve to za 2019., 2020. i 2021. godinu.

4.2.1. Horizontalna analiza

U nastavku je horizontalna analiza bilance Atlantic grupe koja je provedena je na način da su uspoređivani podaci za tri odabrane godine kako bi se pratile promjene i kretanja unutar poduzeća. Prva, 2019. godina je uzeta kao bazna.

Tablica 1. Horizontalna analiza aktive bilance Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)

	2019	2020	2020. u odnosu na 2019.	2021	2021. u odnosu na 2019.
AKTIVA					
DUGOTRAJNA IMOVINA	3.076.783	3.153.938	102,51%	3.165.377	102,88%
Nekretnine, postojenja i oprema	971.915	1.070.338	110,13%	1.108.725	114,08%
Pravo na korištenje imovine	372.247	338.838	91,03%	329.894	88,62%
Ulaganje u nekretnine	312	316	101,28%	807	258,65%
Nematerijalna imovina	1.658.675	1.658.758	100,01%	1.640.348	98,90%
Odgođena porezna imovina	31.796	36.285	114,12%	41.469	130,42%
Financijska imovina	1.025	1.404	136,98%	1.384	135,02%
Potraživanja	40.813	47.999	117,61%	42.750	104,75%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.197.488	2.259.488	102,82%	2.287.544	104,10%
Zalihe	501.287	572.274	114,16%	639.201	127,51%
Potraživanja od kupaca i ostala	1.296.915	1.248.658	96,28%	1.287.982	99,31%
Potraživanja za porez na dobit	9.175	6.661	72,60%	6.995	76,24%
Financijska imovina	0	0	0,00%	2.972	0,00%
Novac	384.526	426.513	110,92%	346.635	90,15%
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	5.585	5.382	96,37%	3.759	67,31%
UKUPNA AKTIVA	5.247.269	5.413.426	103,17%	5.452.921	103,92%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Ako promatramo ukupnu aktivu ona se kroz godine konstantno povećava, i to u 2020. u odnosu na 2019. za 3,17%, a u 2021. naprema 2019. za 3,92%. Ukupna dugotrajna imovina, kao i ukupna kratkotrajna imovina se povećavaju u svim godinama. Dugotrajna se povećala za 2,51% u 2020. te za 2,88% u 2021. godini. Kratkotrajna pak se povećala za 2,82% u 2020. te za 4,10%

u 2021. godini. Od svih stavaka u dugotrajnoj imovini u najvišem postotku se povećalo ulaganje u nekretnine, za preko 150% u 2021. godini, no ona nema značajan utjecaj jer ima izrazito malu vrijednost u strukturi bilance. Financijska imovina povećala se za preko 35% u 2020. i 2021. godini, ali također ima malu vrijednost u bilanci. Do pada je došlo kod stavke pravo na korištenje imovine koja se smanjila za oko 10% i u 2020. i u 2021. godini. Lagano smanjenje nematerijalne imovine je bilo u 2021. kada se smanjila za 1,1%, što u postotku nije puno no jest u apsolutnom iznosu jer je nematerijalna imovina najznačajnija stavka u dugotrajnoj imovini te iznosi skoro polovicu ukupne dugotrajne imovine. Što se tiče kratkotrajne imovine povećanje kroz promatrane godine su jedino doživjele zalihe koje su se u 2020. povećale za 14,16%, a u 2021. za čak 27,51%. Novac se u 2020. povećao za 10,92% dok se u 2021. naprema 2019. smanjio za skoro 20%. Sve ostale stavke kratkotrajne imovine su se kroz godine smanjivale.

Tablica 2. Horizontalna analiza pasive bilance Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)

	2019	2020	2020. u odnosu na 2019.	2021	2021. u odnosu na 2019.
PASIVA					
KAPITAL I REZERVE	2.669.801	2.947.985	110,42%	3.152.530	118,08%
Dionički kapital	133.372	133.372	100,00%	133.372	100,00%
Dionička premija	881.323	881.851	100,06%	883.852	100,29%
Vlastite dionice	-5.884	-7.647	129,96%	-22.131	376,12%
Pričuve	-73.064	-51.451	70,42%	-45.279	61,97%
Zadržana dobit	1.728.691	1.985.908	114,88%	2.195.734	127,02%
Manjinski interes	5.363	5.952	110,98%	6.982	130,19%
DUGOROČNE OBVEZE	929.023	790.967	85,14%	787.008	84,71%
Obveze po primljenim kreditima	412.550	299.528	72,60%	299.657	72,64%
Obveze po najmovima	295.526	263.479	89,16%	263.065	89,02%
Odgođena porezna obveza	153.228	151.822	99,08%	148.344	96,81%
Ostale dugoročne obveze	2.204	9.356	424,50%	6.135	278,36%
Rezerviranja	65.515	66.782	101,93%	69.807	106,55%
KRATKOROČNE OBVEZE	1.648.445	1.674.474	101,58%	1.513.383	91,81%
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	933.191	954.458	102,28%	1.174.825	125,89%
Obveze po primljenim kreditima	517.337	511.696	98,91%	159.932	30,91%
Obveze po najmovima	80.032	84.824	105,99%	86.844	108,51%
Derivativni financijski instrumenti	1.778	7.132	401,12%	0	0,00%
Tekuća obveza poreza na dobit	7.261	8.677	119,50%	6.417	88,38%
Rezerviranja	108.846	107.687	98,94%	85.365	78,43%
UKUPNA PASIVA	5.247.468	5.413.426	103,16%	5.452.921	103,92%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Isto kao aktiva i pasiva se u svim promatranim godinama povećava. Što se tiče ukupnog kapitala i rezervi ono se povećava, i to za 10,42% u 2020. i 18,08% u 2021. godini. Od toga, dionički kapital i dionička premija su ostale na istoj razini. Zadržana dobit se značajno povećava u svim godinama, za 14,88% u 2020. te za 27,02% u 2021. godini. Vlastite dionice i pričuve su u negativnim iznosima, te se vlastite dionice svake godine još više idu negativno, dok pričuve polako idu prema nuli. Dugotrajne obveze su doživjele značajno smanjenje u svim godinama i to za oko 15% naprema 2019. Od toga su se najviše smanjile obveze po primljenim kreditima i to za 28%. To je odlično jer znači da je poduzeće vratilo kredite i da je manje zaduženo. Povećale su se jedino ostale dugotrajne obveze i rezerviranja ali oni su u malim apsolutnim iznosima te nemaju značajan utjecaj u bilanci. Kratkotrajne obveze su se malo povećale u 2020. i to za 1,58%, dok su se u 2021. smanjile za više od 8% u odnosu na 2019. godinu. Obveze prema dobavljačima, koje su najveća stavka u kratkotrajnim obvezama, su se povećavale i to za 2,28% u 2020. te za čak 25,89% u 2021. godini. Osim dobavljača povećale su se i obveze za najmove za skoro 6% u 2020. te za 8,51% u 2021. godini. Obveze po kratkotrajnim kreditima su se značajno smanjile u 2021. godini, čak 70%. Dvije stavke s najmanjim iznosima, derivativni financijski instrumenti su se povećali 3 puta u 2020. u odnosu na 2019. godinu, ali su zato u 2021. kompletno otplaćeni te tekuća obveza poreza na dobit se najprije povećala za 19,50% u 2020. godini a onda se smanjila za više od 10% u 2021. naprema 2019 godini.

U nastavku je horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Atlantic grupe koja je provedena je na način da su uspoređivani podaci za tri odabrane godine kako bi se pratile promjene i kretanja unutar kompanije. Prva, 2019. godina je uzeta kao bazna.

Tablica 3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)

	2019	2020	2020 u odnosu na 2019	2021	2021 u odnosu na 2019
PRIHODI	5.506.404	5.328.674	97%	5.785.771	105%
Nabavna vrijednost prodane trg. robe	-1.600.586	-1.564.512	98%	-1.729.758	108%
Promjena vrijednosti zaliha	18.235	26.659	146%	22.831	125%
Troškovi materijala i energije	-1.483.503	-1.433.412	97%	-1.556.908	105%
Troškovi radnika	-880.472	-855.631	97%	-937.376	106%
Troškovi marketinga	-321.462	-267.113	83%	-329.776	103%
Amortizacija	-278.306	-274.315	99%	-286.444	103%
Ostali troškovi poslovanja	-528.288	-515.184	98%	-534.414	101%
Ostali dobiti/gubici	68.411	-2.982	-4%	4.019	6%
DOBIT IZ POSLOVANJA	500.433	442.184	88%	437.184	87%
Financijski prihodi	5.930	7.608	128%	2.826	48%
Financijski rashodi	-42.956	-38.144	89%	-20.575	48%
Rashodi od financiranja - neto	-37.026	-30.536	82%	-17.749	48%
DOBIT PRIJE POREZA	463.407	411.648	89%	420.196	91%
Porez	-73.040	-74.304	102%	-69.378	95%
NETO DOBIT	390.367	342.270	88%	345.892	89%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Na prvi pogled može se primijetiti da je 2020. bila lošija od 2019. navedeno je iz razloga što je 2020. godina bila godina *lockdowna* i početka pandemije *covida 19* te je cijelo gospodarstvo (osim iznimki kao što je farmaceutska industrija) doživjelo lošije rezultate a ne samo pojedinačna poduzeća. U 2021. godini je pak došlo do oporavka prihoda ali su i svi troškovi povećani u odnosu na 2019. Prihodi su u 2020. godini naprema 2019. godini pali za 3% ili oko 170 milijuna kuna, dok su u 2021. bili bolji za 5% u odnosu na 2019. godinu. Nabavna vrijednost prodane robe je pala za 2% u 2020., što je dobro jer se radi o trošku. Svi troškovi su pali u 2020. između 1-3% u odnosu na 2019. Najviše je bilo smanjenje troškova marketinga za čak 17% u odnosu na 2019. Jedino su se povećale zalihe i to za 46% u 2020. te za 25% u 2021. u odnosu na 2019. godini. U 2021. su svi troškovi porasli za 1-8% u odnosu na 2019. godinu. Ako promatramo dobit iz poslovanja ona je pala u 2020. za 12% a u 2021. za 13% u odnosu na 2019. godinu, no dobit prije poreza kao i poslije poreza je malo bolja u 2021. nego u 2020. U 2021. je manja za 11% u odnosu na 2019. godinu odnosno za 44 milijuna kuna a u 2020. je manja za 12% u odnosu na 2019. odnosno za 48 milijuna kuna.

4.2.2. Vertikalna analiza

U nastavku je vertikalna analiza bilance Atlantic grupe koja je provedena je na način da su uspoređivani podaci unutar svake od tri odabranih godina kako bi se pratile promjene i kretanja unutar poduzeća. Ukupna aktiva i ukupna aktiva iznose 100% a onda se ostale stavke promatraju u odnosu na ukupno.

Tablica 4. Vertikalna analiza aktive bilance Atlantic grupe u 2019., 2020. i 2021. godini (u tisućama kuna)

	2019 %		2020 %		2021 %	
AKTIVA						
DUGOTRAJNA IMOVINA	3.076.783	59%	3.153.938	58%	3.165.377	58%
Nekretnine, postojenja i oprema	971.915	19%	1.070.338	20%	1.108.725	20%
Pravo na korištenje imovine	372.247	7%	338.838	6%	329.894	6%
Ulaganje u nekretnine	312	0%	316	0%	807	0%
Nematerijalna imovina	1.658.675	32%	1.658.758	31%	1.640.348	30%
Odgođena porezna imovina	31.796	1%	36.285	1%	41.469	1%
Financijska imovina	1.025	0%	1.404	0%	1.384	0%
Potraživanja	40.813	1%	47.999	1%	42.750	1%
KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.197.488	41%	2.259.488	42%	2.287.544	42%
Zalihe	501.287	10%	572.274	11%	639.201	12%
Potraživanja od kupaca i ostala	1.296.915	25%	1.248.658	23%	1.287.982	24%
Potraživanja za porez na dobit	9.175	0%	6.661	0%	6.995	0%
Financijska imovina	0	0%	0	0%	2.972	0%
Novac	384.526	7%	426.513	8%	346.635	6%
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	5.585	0%	5.382	0%	3.759	0%
UKUPNA AKTIVA	5.247.269	100%	5.413.426	100%	5.452.921	100%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Ako promatramo sve tri godine, odnos dugotrajne i kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini je skoro podjednak, dugotrajna imovina je iznosi 58-59% od ukupne dok kratkotrajna imovina iznosi 41-42%. Najznačajnija pojedinačna stavka u svim godinama je nematerijalna imovina čiji je omjer između 30-32% od ukupne imovine, nakon nje su potraživanja od kupaca koja su između 23-25% pa nekretnine, postrojenja i oprema koja su između 19-20%. Slijede zalihe koje zauzimaju između 10-12%, novac između 6-8% te onda pravo na korištenje imovine 6-7%. Ostale stavke imaju omjer do 1%.

Tablica 5. Vertikalna analiza pasive bilance Atlantic grupe u 2019., 2020. i 2021. godini (u tisućama kuna)

	2019	%	2020	%	2021	%
PASIVA						
KAPITAL I REZERVE	2.669.801	51%	2.947.985	54%	3.152.530	58%
Dionički kapital	133.372	3%	133.372	2%	133.372	2%
Dionička premija	881.323	17%	881.851	16%	883.852	16%
Vlastite dionice	-5.884	0%	-7.647	0%	-22.131	0%
Pričuve	-73.064	-1%	-51.451	-1%	-45.279	-1%
Zadržana dobit	1.728.691	33%	1.985.908	37%	2.195.734	40%
Manjinski interes	5.363	0%	5.952	0%	6.982	0%
DUGOROČNE OBVEZE	929.023	18%	790.967	15%	787.008	14%
Obveze po primljenim kreditima	412.550	8%	299.528	6%	299.657	5%
Obveze po najmovima	295.526	6%	263.479	5%	263.065	5%
Odgođena porezna obveza	153.228	3%	151.822	3%	148.344	3%
Ostale dugoročne obveze	2.204	0%	9.356	0%	6.135	0%
Rezerviranja	65.515	1%	66.782	1%	69.807	1%
KRATKOROČNE OBVEZE	1.648.445	31%	1.674.474	31%	1.513.383	28%
Obveze prema dobavljačima i ostale obveze	933.191	18%	954.458	18%	1.174.825	22%
Obveze po primljenim kreditima	517.337	10%	511.696	9%	159.932	3%
Obveze po najmovima	80.032	2%	84.824	2%	86.844	2%
Derivativni financijski instrumenti	1.778	0%	7.132	0%	0	0%
Tekuća obveza poreza na dobit	7.261	0%	8.677	0%	6.417	0%
Rezerviranja	108.846	2%	107.687	2%	85.365	2%
UKUPNA PASIVA	5.247.468	100%	5.413.426	100%	5.452.921	100%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Od ukupne pasive na kapital i rezerve otpada najveći dio, između 51-58%, na dugotrajne obveze između 14-18%, a na kratkotrajne obveze između 28-31%. Od pojedinačnih stavaka najveća je zadržana dobit koja iznosi između 33-40% ukupne pasive, nakon toga obveze prema dobavljačima između 18-22%, pa dionička premija između 16-17% ukupne pasive. Slijede obveze po primljenim kreditima između 3-10%, obveze po primljenim dugotrajnim kreditima između 5-8% i obveze po dugotrajnim najmovima između 5-6%. sve ostale stavke su do maksimalno 3% ukupne pasive.

Tablica 6. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)

	2019		2020		2021	
		%		%		%
PRIHODI	5.506.404	100%	5.328.674	100%	5.785.771	100%
Nabavna vrijednost prodane trg. robe	-1.600.586	-29%	-1.564.512	-29%	-1.729.758	-30%
Promjena vrijednosti zaliha	18.235	0%	26.659	1%	22.831	0%
Troškovi materijala i energije	-1.483.503	-27%	-1.433.412	-27%	-1.556.908	-27%
Troškovi radnika	-880.472	-16%	-855.631	-16%	-937.376	-16%
Troškovi marketinga	-321.462	-6%	-267.113	-5%	-329.776	-6%
Amortizacija	-278.306	-5%	-274.315	-5%	-286.444	-5%
Ostali troškovi poslovanja	-528.288	-10%	-515.184	-10%	-534.414	-9%
Ostali dobiti/gubici	68.411	1%	-2.982	0%	4.019	0%
DOBIT IZ POSLOVANJA	500.433	9%	442.184	8%	437.184	8%
Financijski prihodi	5.930	0%	7.608	0%	2.826	0%
Financijski rashodi	-42.956	-1%	-38.144	-1%	-20.575	0%
Rashodi od financiranja - neto	-37.026	-1%	-30.536	-1%	-17.749	0%
DOBIT PRIJE POREZA	463.407	8%	411.648	8%	420.196	7%
Porez	-73.040	-1%	-74.304	-1%	-69.378	-1%
NETO DOBIT	390.367	7%	342.270	6%	345.892	6%

Izvor: Autorski rad prema Godišnjem izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Odnosi stavaka u računu dobiti i gubitka u svim godinama su podjednaki. Ako prihode stavimo kao 100% iznosa onda od njih na nabavnu vrijednost prodane trgovačke robe otpada 29-30%, na troškove materijala i energije 27% u svim godinama, na troškove radnika 16% te na ostale troškove 9-10% iznosa. Nakon toga slijede troškovi marketinga 5-6%, amortizacija 5%, te financijski rashodi i rashodi od financiranja svaki po 1%. Dobit iz poslovanja iznosi 8-9% a kada se oduzmu financijski rashodi onda dobit prije poreza iznosi 7-8% te kada se oduzme 1% koji otpada na porez na dobit onda ostane neto dobiti između 6-7% u odnosu na ukupne prihode.

4.2.3. Analiza pomoću financijskih pokazatelja

U nastavku su dani pokazatelji likvidnosti, zaduženosti, aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu jer se oni mogu izvući na osnovu bilance te računa dobiti i gubitka.

Pokazatelji likvidnosti prikazuju sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkotrajne obveze.

Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

			2019	2020	2021
Koeficijent tekuće likvidnosti	brojnik	kratkoročna imovina	1,33	1,35	1,51
	nazivnik	kratkoročne obveze			
Koeficijent ubrzane likvidnosti	brojnik	novac i potraživanja	1,03	1,00	1,08
	nazivnik	kratkoročne obveze			
Koeficijent financijske stabilnosti	brojnik	dugotrajna imovina	0,85	0,84	0,80
	nazivnik	kapital i dugoročne obveze			

Izvor: autorski rad prema Godišnjem financijskom izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Koeficijent tekuće likvidnosti prikazuje sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkotrajne obveze sa kratkotrajnom imovinom. Poduzeće je likvidno ako je pokazatelj veći od 1,5 a idealno je da je pokazatelj oko 2, odnosno da je kratkotrajna imovina duplo veća od kratkotrajnih obveza. Na primjeru Atlantic grupe ovaj koeficijent nije idealan jer je između 1,33 tj 1,35 u prve dvije godine, no jedino je dobro je što se kroz promatrane godine povećava te je u 2021. 1,51.

Koeficijent ubrzane likvidnosti prikazuje sposobnost poduzeća da podmiri dospjele kratkotrajne obveze u vrlo kratkom roku. U brojnik se samo stavlja novac i potraživanja (koja relativno brzo mogu postati novac) dok se zanemaruju zalihe koje se moraju moći prodati i tek onda će postati novac, za što može proći par mjeseci. Poduzeće relativno brzo može podmiriti sve kratkotrajne obveze jer je svim promatranim godinama koeficijent veći od 1.

Ako je koeficijent financijske stabilnosti manji od 1 onda to pokazuje da je poduzeće financijski stabilno što je pozitivno na primjeru Atlantic grupe gdje je koeficijent financijske stabilnosti svake godine sve bolji.

U nastavku su dani pokazatelji zaduženosti Atlantic grupe.

Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

			2019	2020	2021
Koeficijent zaduženosti	brojnik	ukupne obveze	0,49	0,46	0,42
	nazivnik	ukupna imovina			
Koeficijent vlastitog financiranja	brojnik	kapital	0,51	0,54	0,58
	nazivnik	ukupna imovina			
Koeficijent financiranja	brojnik	ukupne obveze	0,97	0,84	0,73
	nazivnik	kapital			

Izvor: autorski rad prema Godišnjem financijskom izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Ovi pokazatelji pokazuju koliko je imovine financirano iz vlastitog kapitala (glavnice), a koliko iz tuđeg kapitala (obveza). Koeficijent zaduženosti i koeficijent vlastitog financiranja moraju zajedno dati 1 (jedno cijelo). Iz prikazanih podataka vidimo da se kroz promatrane godine sve više imovina financira iz kapitala a sve manje iz obveza (kreditiranja). Navedeno pokazuje na sve manju zaduženost grupe. Inače, da bi se analiziralo koje financiranje je povoljnije iz obveza (kredita) ili iz kapitala trebalo bi imati informacije koliko poduzeće plaća kamate na obveze a koliko plaća kapital (postotak isplate dividendi). Koeficijent financiranja se kroz promatrane godine smanjuje što također daje informaciju da se sve manje financira iz obveza a sve više iz kapitala.

Dalje, u nastavku su dani koeficijenti aktivnosti.

Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

			2019	2020	2021
Koeficijent obrta	brojnik	ukupni prihodi			
ukupne imovine	nazivnik	ukupna imovina	1,05	0,99	1,06
Koeficijent obrta	brojnik	ukupni prihodi			
dugotrajne imovine	nazivnik	dugoročna imovina	1,79	0,99	1,06
Koeficijent obrta	brojnik	ukupni prihodi			
kratkotrajne imovine	nazivnik	kratkotrajna imovina	2,51	2,36	2,53
Koeficijent obrta	brojnik	prihodi od prodaje			
potraživanja	nazivnik	potraživanja	4,25	4,27	4,49
Trajanje naplate	brojnik	365			
potraživanja u danima	nazivnik	koef. obrta potraživanja	85,97	85,41	81,21

Izvor: autorski rad prema Godišnjem financijskom izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Pokazatelji aktivnosti pokazuju na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Koeficijent obrta ukupne imovine prikazuje učinkovitost upotrebe ukupne imovine u ostvarivanju prihoda odnosno koliko puta se godišnje imovina obrne za ostvarenje prihoda. Što je veći koeficijent to je bolje. Koeficijent obrta ukupne imovine je u svim promatranim godinama oko 1, a najbolji je u 2021. On pokazuje da se imovina obrne jedanput tokom godine, odnosno da se napravi 1kn prihoda za 1kn vrijednosti imovine u poduzeću. To je mali obrtaj. Koeficijent obrtaja dugotrajne imovine je bio najbolji u 2019. što znači da je u toj godini dugotrajna imovina bila najbolje iskorištena skoro 2 puta (1,79), dok je u sljedeće dvije godine se bila obrnula jedanput godišnje. Koeficijent kratkotrajne imovine ima veći obrtaj, oko 2 i pol puta (skoro isto u svim

promatranim godinama) se kratkotrajna imovina obrne godišnje što znači da kompanija uspješnije koristi kratkotrajnu imovinu u stvaranju prihoda. Koeficijent obrta potraživanja je između 4,25 i 4,5 što znači da toliko puta godišnje se potraživanje pretvori u novac. Iz tog pokazatelja se izračunavaju dani vezivanja, koji iznose najviše u 2019. godini 86 dana dok su najmanji u 2021. godini, 81dan. U svakom slučaju treba skoro 3 mjeseca da kompanija naplati svoja potraživanja i dođe do novca što nije kritično ali nije niti dobro.

U nastavku su dani pokazatelji ekonomičnosti.

Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

			2019	2020	2021
Ekonomičnost	brojnik	ukupni prihodi			
ukupnog poslovanja	nazivnik	ukupni rashodi	1,09	1,08	1,08
Ekonomičnost	brojnik	prihodi od prodaje			
prodaje	nazivnik	rashodi od prodaje	1,10	1,09	1,08
Ekonomičnost	brojnik	financijski prihodi			
financiranja	nazivnik	financijski rashodi	0,14	0,20	0,14

Izvor: autorski rad prema Godišnjem financijskom izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Pokazatelji ekonomičnosti prikazuju koliko poduzeće ostvari prihoda po jedinici rashoda. U svim promatranim godinama ekonomičnost ukupnog poslovanja kao i ekonomičnost prodaje je veća od 1 što znači da se više prihoda ostvari u odnosu na uloženo, i da kompanija u konačnosti posluje s dobitkom. Kroz godine vidimo blagi pad ekonomičnosti sa 1,09 na 1,08 za ekonomičnost ukupnog poslovanja, odnosno sa 1,10 na 1,08 za ekonomičnost prodaje. Ekonomičnost financiranja je negativna ali u apsolutnim iznosima radi se o malom udjelu u ukupnom poslovanju pa nije kritično.

U nastavku teksta su dani pokazatelji profitabilnosti.

Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

			2019	2020	2021
Bruto marža	brojnik	bruto dobit			
profita	nazivnik	ukupni prihodi	0,08	0,08	0,07
Neto marža	brojnik	neto dobit			
profita	nazivnik	ukupni prihodi	0,07	0,06	0,06
Bruto rentabilnost	brojnik	bruto dobit			
imovine	nazivnik	ukupna imovina	0,09	0,08	0,08
Neto rentabilnost	brojnik	neto dobit			
imovine	nazivnik	ukupna imovina	0,07	0,06	0,06
Rentabilnost	brojnik	neto dobit			
vlastitog kapitala	nazivnik	kapital	0,15	0,12	0,11

Izvor: autorski rad prema Godišnjem financijskom izvješću Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu

Pokazatelji profitabilnosti mjere sposobnost poduzeća da ostvari određenu razinu dobiti u odnosu na prihode, imovinu ili kapital. Koeficijent bruto marže pokazuje koliko se bruto dobiti ostvari od jedinice prihoda te se iz tablice vidi da je to između 7-8%, i to je najmanje u 2021. godini. Neto marža je za jedan postotni poen manja pa se ostvaruje između 6-7% neto dobiti na ostvareni prihod. Također najbolja je 2019. godina po neto marži a onda 2020. i 2021. imaju manju neto maržu. Rentabilnost imovine pokazuje koliko se dobiti ostvari u odnosu na uloženu imovinu te ispada da je to 8-9% s tim da je najbolja 2019. godina. Rentabilnost vlastitog kapitala pak pokazuje koliko se dobiti ostvari u odnosu na uloženi kapital te ispada 15% u 2019. te onda pada na 12% u 2020. te 11% u 2021. godini.

4.3. Analiza poslovanja na temelju ostalih nefinancijskih informacija iz godišnjeg izvješća Atlantic Grupe

Prema Godišnjem izvješću (2021: 38-40) Atlantic grupa puno polaže na društvenu odgovornost na način da im je bitna etika poslovanja i to kroz borbu protiv mita i korupcije, prijavljivanje nepravilnosti (svaki zaposlenik koji tijekom svojeg rada uoči ili postane svjestan nepravilnog ponašanja ima pravo, po vlastitom nahođenju, podnijeti anonimnu prijavu o potencijalnom nepravilnom ponašanju) i **etički kodeks nabavne organizacije** (koji se sastoji od usklađenosti sa zakonima i propisima, primjene kriterija održive nabave, pošteno postupanje prema dobavljačima i poštovanje nabavne profesije). Atlantic grupa je posvećena transparentnom

poslovanju te od 2013. godine izdaje GRI izvještaj o održivom društveno odgovornom poslovanju (GRI report 2013- 2020). Održivi razvoj im je bitan što znači proces stvaranja novih prilika i razvojnih mogućnosti za poslovanje, s ciljem poboljšanja okolišnih, socijalnih i ekonomskih ciljeva. „Atlantic Grupa potpisnik je UN Global Compact inicijative od 2007. godine te su poslovne prakse u skladu sa zahtjevima standarda održivosti i globalnih ciljeva održivost“ (Godišnje izvješće, 2021: 42).

Atlantic grupa definirala je sljedeće ciljeve koji predstavljaju okvir kojem se sve operativne aktivnosti moraju prilagoditi u svom budućem razvoju a vezano za održivost (Godišnje izvješće, 2021: 45):

- „smanjenje emisija stakleničkih plinova,
- odgovorno korištenje vode,
- mogućnost potpunog recikliranja ambalaže,
- vrlo angažirani i sposobni zaposlenici, bez ozljeda, ravnopravnost spolova,
- stalno poboljšavanje receptura u smislu poboljšane nutritivne vrijednosti, čistih etiketa

(clean labels) i smanjenje nepotrebnog pakirnog materijala“.

Osim toga, vezano na društvenu odgovornost Atlantic grupa potiče sport, pa je jedan od glavnih sponzora košarkaškog kluba Cedevita Olimpija iz Ljubljane, skijaške reprezentacije Hrvatske i Slovenije te nekih drugih sportskih natjecanja. Također sponzorira kulturu i znanje, kao na primjer Sarajevo film festival.

Dan vrijednosti je kao godišnja aktivnost zaposlenika osmišljen s ciljem organizirane individualne pomoći zajednici u kojoj zaposlenici kompanije rade i žive – od darivanja krvi, pomoći dječjim domovima, skloništima za životinje, čišćenju šume, uređenju neposrednog okruženja kompanije itd. U 2020. godini, u godini početka *covida* kao i snažnog potresa u Zagrebu i Banovini Atlantic Grupa dala financijske donacije i donaciju robe, doniravši potrebnu robu i namirnice ali i kao distributer sudjelovala i u distribuciji donacija na pogođenom području (Godišnje izvješće, 2020: 36).

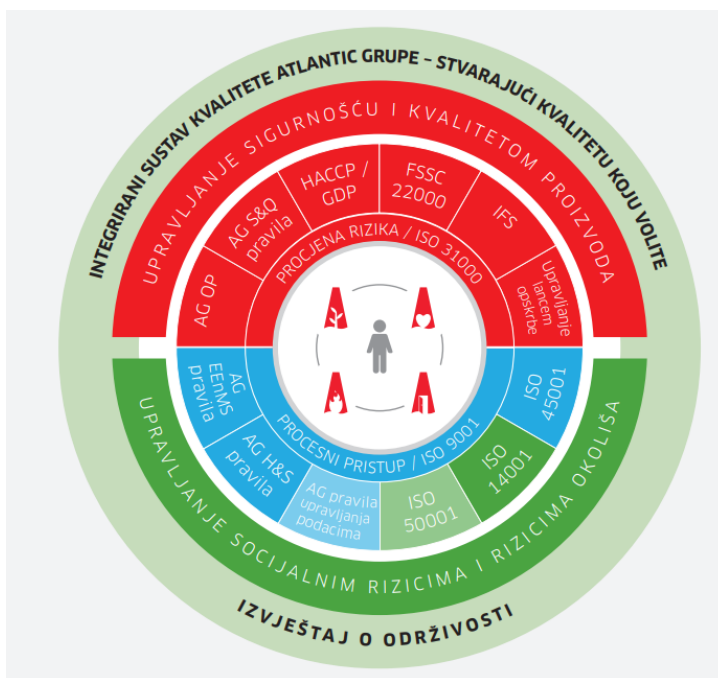
Što se tiče strategije upravljanja ljudskim potencijalima „u fokusu 2021. godine bio je razvoj agilnosti, edukacija i osposobljavanje podjedinica na samostalno snalaženje i odlučivanje, kako bi kao organizacija mogli stabilnije i kvalitetnije odgovoriti na rapidno promjenjive i neizvjesne uvjete života, rada i poslovanja“ (Godišnje izvješće, 2021: 54). Također je naglasak na kontinuiranoj edukaciji zaposlenika, te nema razlike u plaćama između muškaraca i žena u kompaniji. U 2020. godini kompanija je dobila nagradu Best Employer Branding Awards.

Nadalje, Atlantic Grupa razvija integrirani sustav upravljanja kvalitetom, temeljen na najboljim svjetskim standardima. Prema Godišnjem izvješću (2021: 63) temelj sustava čine generički standardi usmjereni na održivost i izvrsnost procesa u kompaniji:

- ISO 9001 (Sustav upravljanja kvalitetom),
- ISO 14001 (Sustav upravljanja okolišem),
- ISO 50001 (Sustav upravljanja energijom).

Također, sigurnost i kvalitetu proizvoda osiguravaju implementacijom najviših svjetskih standarda iz područja proizvodnje i distribucije prehrambenih proizvoda (HACCP, FSSC 22000, IFS Food) te proizvode kontinuiramo usklađuju sa specifičnim zahtjevima kupaca kroz certifikacije proizvoda (Bio, Organic, Halal, Košer, Vegan, UTZ).

Slika 10. Integrirani sustav kvalitete Atlantic grupe

Izvor: Godišnje izvješće, 2021: 63

U svim promatranim godinama kompanija je radila na digitalnoj transformaciji i unapređenjem IT sustava kao i sa nastavljanjem automatizacije operativnih sustava unutar kompanije, pogotovo nakon *Covida* 19.

4.4. Ocjena kvalitete poslovanja na temelju integriranih financijskih i nefinancijskih pokazatelja Atlantic Grupe

Ocjena kvalitete poslovanja dana je na osnovu financijskih pokazatelja kao i horizontalne i vertikalne analize bilance te računa dobiti i dobitka, na temelju nefinancijskih pokazatelja, a sve to za 2019., 2020. i 2021. godinu te na osnovu strateških ciljeva koja si je grupa postavila za naredne godine.

Na osnovu horizontalne analize bilance uočeno je da se kroz godine konstantno povećava. U aktivi se povećava i dugotrajna i kratkotrajna imovina. U dugotrajnoj se u najvišem postotku se povećalo ulaganje u nekretnine, a smanjila nematerijalna imovina, što znači da je poduzeće ulagalo u materijalnu imovinu. Što se tiče kratkotrajne imovine povećane su zalihe, dok su ostale stavke u padu. Kod pasive su se povećale kapital i rezerve, dok su se kratkotrajne obveze malo smanjile a dugotrajne obveze značajno. Navedeno znači da se kompanija počela puno više financirati iz kapitala a manje iz obveza. Vrlo pozitivno je što je najveće povećanje u kapitalu došlo kod stavke zadržana dobit što znači da kompanija raste iz organskog rasta a ne od, na primjer, dodatnog ulaganja dioničara.

Što se tiče horizontalne analize računa dobiti i gubitka, 2020. bila lošija za 10% od 2019. no navedeno je iz razloga što je 2020. godina bila godina *lockdowna* i početka pandemije covida 19, pa nije toliko loše kao što se čini iz brojeva jer je cijelo gospodarstvo doživjelo pad u 2020. godini. U 2021. godini je došlo do laganog poboljšanja u prihodima ali i u svim rashodima, pogotovo kod promjena vrijednosti zaliha.

Iz vertikalne analize bilance može se primijetiti da su omjeri veličine stavaka kroz godine vrlo slični, mijenjaju se za 1 do 2 %. Uglavnom dugotrajna imovina iznosi skoro 60% ukupne aktive dok kratkotrajna imovina malo više od 40%. Od svih stavaka najveća je nematerijalna imovina, pa potraživanja od kupaca pa nekretnine, postrojenja i oprema. Kod pasive najveća je zadržana dobit koja je od 33% u 2019. došla do 40% u 2021. pa obveze prema dobavljačima i onda dionička premija.

Što se tiče vertikalne analize računa dobiti i gubitka omjeri su također skoro identični u svim godinama. Od ukupnih prihoda stavimo kao 100% iznosa onda od njih na nabavnu vrijednost prodane trgovačke robe otpada 29-30%, na troškove materijala i energije 27% u svim godinama a na troškove radnika oko 16%. Također neto dobit je stabilnih 6-7% od ukupnih prihoda. To je relativno mali iznos marže koje kompanija zarađuje no ako uzmemo djelatnost u kojoj kompanija posluje, a to su uglavnom prehrambeni proizvodi onda je to relativno u redu.

Što se tiče financijskih pokazatelja, likvidnost nije idealna ali se povećava kroz godine što je dobro. Zaduženost je kroz godine sve veća iz kapitala a ne obveza što je također dobro jer ukazuje da je kompanije sve manje zavisna od tuđih sredstava. Koeficijenti aktivnosti ukazuju na sporu aktivnost. Pad se desio u 2020. ali na poboljšanje u 2021. što je dobar trend. Dani naplate su visoki, skoro 3 mjeseca im treba da bi se naplatili no pozitivno je što se dani naplate smanjuju kroz promatrane godine. Ekonomičnost je doživjela lagani pad pa možemo čak reći da je stabilna, te istu stabilnost kroz godine pokazuju koeficijenti profitabilnosti. Sve u svemu možemo reći da je kompanija stabilna jer i u vrijeme covida kada su mnoga poduzeća propala, ona je doživjela lagani pad a već u sljedećoj godini je pokazala trend poboljšanja.

Što se tiče nefinancijskih pokazatelja značajno je da kompanija ulaže u društvenu odgovornost na način da im je bitna etika poslovanja kroz borbu protiv mita i korupcije, prijavljivanje nepravilnosti i **etički kodeks nabavne organizacije**. Također usmjereni su na održivi razvoj što znači proces stvaranja novih prilika i razvojnih mogućnosti za poslovanje, s ciljem poboljšanja okolišnih, socijalnih i ekonomskih ciljeva. Odlično je da potiču kontinuiranu edukaciju kod zaposlenika, sportske aktivnosti kao i volonterski rad te da sponzoriraju sport, kulturu i znanje. Najznačajnije je što je Atlantic Grupa razvila integrirani sustav upravljanja kvalitetom temeljen na najboljim svjetskim standardima te što osigurava implementaciju najviših svjetskih standarda iz područja proizvodnje i distribucije prehrambenih proizvoda – to daje povjerenje u njene proizvode kao i budućnost kompanije. Jako je bitno što kompanija radi na digitalnoj transformaciji i unapređenjem IT sustava kao i sa nastavljanjem automatizacije operativnih sustava.

Također, znakovito je i pozitivno što si je Atlantic grupa postavila tri strateška cilja za naredne godine (Godišnje izvješće, 2021: 11):

- kontinuirano stvaranje i održavanje povjerenja i uzbuđenja kupaca u ključnim kategorijama robe,
- da novi proizvodi, brendovi i selektivno odabrana tržišta postanu novi izvori kompanijskog rasta te temelji poslovanja u budućnosti,
- Kako bi ostvarili zacrtane ciljeve, važno je da zaposlenici unutar kompanije budu usklađeni te da dijele zajedničke vrijednosti, a sve to uz suvremena tehnološka rješenja. Ključnu ulogu u ispunjenju ovog strateškog cilja imat će strategija Ljudi i kulture koja u svom fokusu ima orijentiranost organizacije prema korisniku, građenje odnosa kroz razvoj autentičnih lidera te rast i dobrobit zaposlenika.

Atlantic grupa je u svom postojanju već dokazala da ju nije strah promjene te da se zna prilagoditi tržištu. Već je u više navrata krenula u potpun nove strategije te je ostvarila uspjeh

u svemu. Nije ju strah niti odustati od strategija ili proizvodnih linija koje im ne daju željene rezultate. Pozitivno je kod kompanije što je stavila zaposlenike u fokus te je svjesna da može naprijed sa dobrim i zadovoljnim zaposlenicima, osim zadovoljnih korisnika.

5. ZAKLJUČAK

U radu je obrađeno godišnje izvješće kao podloga za ocjenu kvalitete poslovanja. Izvještavanje o poslovanju poduzeća kako u Hrvatskoj tako i u svijetu vrlo striktno je regulirano kako zakonom tako i raznim standardima i propisima. Izvještavanje o poslovanju poduzeća se sastoji od raznih financijskih izvještaja koja poduzeća ovisno o veličini moraju predati u Registar GFI koji vodi FINA na kraju financijske godine, a to su bilanca, račun dobiti i gubitka izvještaj o novčanom toku, izvještaj o promjeni kapitala te bilješkama uz financijske izvještaje. Sve navedeno se za kraj godine spaja u godišnje izvješće koje mora na pregledan i sistematski način prikazati navedene financijske informacije. Osim financijskih informacija, godišnje izvješće treba sadržavati i nefinancijske informacije koje daju širu sliku poslovanja, opis proizvoda i usluga, viziju, misiju, ciljeve, vrijednosti poduzeća, planove za budućnost i drugo.

Godišnje izvješće je važno ulagačima za donošenje odluka o investicijama tj. za selekciju onih kompanija u koje će investirati sredstva. Zbog toga su financijski izvještaji prvenstveno oblikovani da odgovaraju potrebama investitora. Zato je bitno da su podaci u njima transparentni, razumljivi, usporedivi, pravovremeni i provjerljivi.

U radu je analizirano i prikazano godišnje izvješće Atlantic grupe za razdoblje od 3 godine i to 2019., 2020. i 2021. Analizirana je bilanca i račun dobiti i gubitka i to horizontalnom i vertikalnom analizom te je napravljena analiza pomoću osnovnih financijskih pokazatelja likvidnosti, zaduženosti, ekonomičnosti, aktivnosti i profitabilnosti. Iz navedenih podataka je izašao zaključak o snazi i uspješnosti kompanije bez obzira na malo lošiju 2020. godinu koja je općenito bila loša za mnoge kompanije a za neke i pogubna zbog pandemije covida 19.

Nefinancijski podaci u godišnjem izvješću su dali dodatne, bitne informacije ulagačima, kao na primjer da su u 30 godina iz malog poduzeća koje se bavilo distribucijom proizvoda postali multinacionalna kompanija koja posluje i ima svoje pogone u mnogim državama regije. Također, značajno je da su uspjeli ostati uspješni i nakon širenja na druga tržišta, ulaska u proizvodnu djelatnosti, promjenu trgovačke strukture iz d.o.o. u d.d., te također izlaska iz mnogih proizvodnih linija koje su smatrali ne dovoljno profitabilnim. Vrlo je znakovito da Atlantic grupa sigurnost i kvalitetu proizvoda osigurava implementacijom najviših svjetskih standarda iz područja proizvodnje i distribucije prehrambenih proizvoda te da kontinuirano ulaže u integrirani sustav upravljanja kvalitetom.

Financijski podaci općenito samo mogu dati prikaz o prošlom stanju pa se na osnovu dinamike može pretpostaviti buduće poslovanje. Nefinancijske informacije iz godišnjeg izvješća Atlantic grupe su dale dodatne informacije te se pomoću njih dobila cjelovita slika o stanju u poduzeću ali i planovima za budućnost. Na primjer, Atlantic grupa je definirala 3 cilja na koja će se usmjeriti u sljedećem razdoblju a to je zadovoljstvo kupaca, usmjerenost na nove proizvode, brendove i selektivno odabrana tržišta, te poticanje na zajedničke vrijednosti kod zaposlenika. Ako još tome dodamo ciljeve koji predstavljaju okvir kojem se sve operativne aktivnosti moraju prilagoditi u svom budućem razvoju a vezano za održivost kao što je smanjenje emisija stakleničkih plinova, odgovorno korištenje vode, recikliranje ambalaže, ravnopravnost spolova (u prilikama za napredovanje kao i u plaćama), te stalno poboljšavanje receptura u smislu poboljšane nutritivne vrijednosti, čistih etiketa i smanjenje nepotrebnog pakirnog materijala onda možemo zaključiti da je Atlantic grupa jedna zaokružena kompanija sa odličnim vodstvom koje je napravilo „čuda“ u zadnjih 30 godina.

Iz navedenog primjera Atlantic grupe moglo se primijetiti kako dobro godišnje izvješće mora izgledati sa svim relevantnim informacijama te atraktivnim sadržajem koje će privući nove ulagače. S obzirom da je dionica Atlantic grupe bila na sedmom mjestu po trgovanju na Zagrebačkoj burzi u 2021. godini, u navedenom su uspjeli.

POPIS IZVORA

1. Atlantic Grupa (b.d.), Godišnje izvješće Atlantic Grupe za 2019. godinu [podatkovni dokument], preuzeto s: <https://www.atlanticgrupa.com/hr/investitori/financijski-izvjestaji/godisnja-izvjesca/>
2. Atlantic Grupa (b.d.), Godišnje izvješće Atlantic Grupe za 2020. godinu [podatkovni dokument], preuzeto s: <https://www.atlanticgrupa.com/hr/investitori/financijski-izvjestaji/godisnja-izvjesca/>
3. Atlantic Grupa (b.d.), Godišnje izvješće Atlantic Grupe za 2021. godinu [podatkovni dokument], preuzeto s: <https://www.atlanticgrupa.com/hr/investitori/financijski-izvjestaji/godisnja-izvjesca/>
4. Atlantic grupa, službena web stranica (2022), preuzeto s: www.atlanticgrupa.com/
5. Atlantic grupa, GRI report (2013-2022), preuzeto s: www.atlanticgrupa.com/hr/mediji/publikacije/gri-report
6. Belak, V. (1995.), *Menadžersko računovodstvo*, Zagreb: RRiF
7. Belak, V. (2014.), *Menadžment u teoriji i praksi*, Zagreb: Belak excellens
8. Bolfek, B., Stanić, M., Knežević, S. (2012), *Vertikalna i horizontalna financijska analiza poslovanja tvrtke*, Ekonomski vjesnik, 25, 1; 146-168 preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/file/126288>
9. Buble, M. (2005.), *Strateški menadžment*, Split: Ekonomski fakultet Split
10. Elliot, B. i Elliot, J. (2011.), *Financial accounting and reporting*, 14. izd., London: Pearson
11. FINA, Registar godišnjih financijskih izvještaja (2022), preuzeto s: [https://www.fina.hr/documents/52450/130220/Ispis+Izvjestaja+o+promjenama kapitala](https://www.fina.hr/documents/52450/130220/Ispis+Izvjestaja+o+promjenama+kapitala)
12. Filipović, D. (2012.), *Izazovi integracijskih procesa*, Zagreb: Sinergija
13. Gulin, D. (2008), *Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*, Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
14. Gulin, D., Grbavac, J. i Hladika, M. (2016.), Kvaliteta korporativnog izvještavanja kao pretpostavka transparentnosti poslovnih subjekata, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Mostaru*, Posebno izdanje, 154-180, preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/203923>
15. Hladika, M., (2014), *Analiza stanja i ocjena sustava financijskoga izvještavanja u proračunskome računovodstvu*, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, godina 12, br. 1.
16. Ivanović, Z. (1997), *Financijski menadžment*, Drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Rijeka: Sveučilište u Rijeci
17. Jonson, G., Scholes, K. i Whittington, R. (2005.), *Exploring corporate strategy*, Harlow: Prentice Hall
18. Juran, J. M. i Gryna, F. M. (1999.), *Planiranje i analiza kvalitete*, 3. izd., Zagreb: Mate
19. Klindžić, M., Galetić, I., (2015), *Organizacijsko učenje kao izvor konkurentne prednosti - stvaranje konteksta za potporu organizacijskom učenju*, 4 ekonomski pregled, 66 (1) 3-30
20. Krivačić D. i Antunović M. (2018.), *Nefinancijsko izvještavanje: Novi izazov za korporativne računovodstvene sustave*, znanstveni rad, Šibenik
21. Meigs, W. i Meigs, R. (1999.), *Računovodstvo, temelj poslovnog odlučivanja*, Zagreb: Mate

22. Perčević, H., (2017), *Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja*; nastavni materijal, Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb
23. Popović, Ž. i Vitezić, N. (2009.), *Revizija i analiza*, 2. izd., Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
24. Pravilnik o sadržaju i strukturi godišnjeg izvještaja te obliku i načinu dostavljanja Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, Narodne novine br. 144/2018 i 133/2020
25. Računovodstvo, revizija i financije (RRiF), časopis, (2017), br. 12.
26. Računski plan za poduzetnike, (2022), Zagreb: Računovodstvo, revizija i financije (RRiF), preuzeto s: <https://www.rrif.hr>
27. Ritenberg, L. E. i Schwinger, B. J. (2000.), *Auditing for a changing environment*, Orlando: Harcourt College Publications
28. Ruža, V., Veselica, V., Vranešević, T., Cingula, M., Dvorski, S. (2002), *Ekonomika poduzeća, uvod u poslovnu ekonomiju*, Varaždin: Tiva
29. Tipurić, D. i Markulin, G. (2002.), *Strateški savezi*, Zagreb: Sinergija
30. Tipurić, D. (ur.) (2015.), *Korporativno upravljanje*, Zagreb: Sinergija
31. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015), *Financijski menadžment*, IX. dopunjeno i izmijenjeno izdanje, Zagreb: RRiF - plus
32. Zakon o računovodstvu, Narodne novine br. 78/15., 134/15., 120/16., 116/18., 42/20. i 47/20. (2015.)
33. Zakon o reviziji, Narodne novine br. 127/17. (2017.)
34. Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine br. 111/93. i 34/99. (1993.)
35. Žager, K., Tušek, B. i Žager, L. (2008.), *Osnove računovodstva*, 2. izd., Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
36. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008), *Analiza financijskih izvještaja*. Zagreb: Masmmedia
37. Žager, K., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Ježovita, A. i Žager, L. (2020.), *Analiza financijskih izvještaja*, 4. izd., Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
38. Žager, L., Sever, S. (2009): *Analiza financijskih izvještaja pomoću financijskih pokazatelja*, Zagreb: RRIF 3/2009.

POPIS SLIKA

Slika 1. Bilanca sa osnovnim kategorijama i podkategorijama.....	6
Slika 2. Račun dobiti i gubitka	7
Slika 3. Izvještaj o novčanom toku po direktnoj metodi.....	8
Slika 4. Izvještaj o novčanom toku po direktnoj metodi.....	9
Slika 5. Izvještaj o promjenama kapitala	10
Slika 6. Kvalitativne karakteristike računovodstvenih informacija	13
Slika 7. Proizvodi i brandovi Atlantic grupe	22
Slika 8. Reklame za Jimmy fantastic i Boom box	23
Slika 9. Sadržaj Godišnjeg izvješća Atlantic grupe za 2021. godinu	25
Slika 10. Integrirani sustav kvalitete Atlantic grupe	38

POPIS TABLICA

Tablica 1. Horizontalna analiza aktive bilance Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)	26
Tablica 2. Horizontalna analiza pasive bilance Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)	27
Tablica 3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)	29
Tablica 4. Vertikalna analiza aktive bilance Atlantic grupe u 2019., 2020. i 2021. godini (u tisućama kuna)	30
Tablica 5. Vertikalna analiza pasive bilance Atlantic grupe u 2019., 2020. i 2021. godini (u tisućama kuna)	31
Tablica 6. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka Atlantic grupe za razdoblje 2019.-2021. (u tisućama kuna)	32
Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu	33
Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu	33
Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu	34
Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu.....	35
Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti Atlantic grupe za 2019., 2020. i 2021. godinu	36

ŽIVOTOPIS AUTORA

Tomislav Bolčević

Adresa: Donja Voća 18k, 42245, Donja Voća, Hrvatska

E-adresa: tomislav.bolcevicdv@gmail.com

Datum rođenja: 16/08/1995 **Državljanstvo:** hrvatsko

OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE

[2003 – 2011] **Osnovna škola**

Osnovna škola Andrije Kačića Miošića, Donja Voća

Adresa: 42245, Donja Voća, Hrvatska

[2011 – 2015] **Srednja škola**

Centar za odgoj i obrazovanje Dubrava, Ekonomska škola

Adresa: 10000, Zagreb, Hrvatska

[2015 – 2022] **Magistar**

Ekonomski Fakultet-Zagreb

RADNO ISKUSTVO

[04/2019 – 05/2019] **Studentska praksa**

Atlantic grupa